

Årsredovisning 1998

Årsredovisning 1998

Årsredovisning 1998

<i>Utarbetad av</i>	1999 Räddningsverket, Karlstad Informationssekretariatet i samarbete med ekonomienheten
<i>Illustrationer</i>	Per Hardestam
<i>Utgivningsår</i>	1999 års utgåva
<i>Beställningsnummer</i>	I99-068/99 ISBN 91-7253-005-7
<i>Typsnitt</i>	Helvetica och Times New Roman
<i>Tryck</i>	Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB

Innehållsförteckning

Inledning	6
Samhällets räddningstjänst	8
Säkerheten vid verksamheter med särskilda risker	16
Den enskilda människans förmåga	24
Befolkningsskydd i krig	30
Internationell verksamhet	34
Återrapportering av uppdrag	40
Generella nyckeltal	46
Organisation	48
Ekonomi	50

Inledning

Varje år omkommer 2 500 personer i Sverige i olyckor, 120 000 måste vårdas på sjukhus och cirka 900 000 läkarbesök görs på grund av olycksfallsskador. Utöver allt mänskligt lidande har kostnaderna för olyckor uppskattats till cirka 50 miljarder kronor om året. Kan vi minska antalet omkomna med tio procent kan 250 liv räddas och flera miljarder kronor frigöras för andra prioriterade områden i samhället.

Det är mot denna bakgrund som vi format vårt handlingsprogram i vilket bland annat ingår målet att förbättra den enskilda människans förmåga att förebygga olyckor och agera rätt när olyckor inträffar. Programmet omfattar ett stort antal utbildnings- och informationsåtgärder inom områdena säkerhetsmedvetande, brandskydd, första hjälpen, hjärt- och lungräddning, vattensäkerhet, överlevnad och krisstöd. De grundläggande kunskaperna ska ges i skolan och repeteras i vuxen ålder.

Flera allvarliga olyckor den senaste tiden - framför allt brandkatastrofen i Göteborg - understryker inte minst betydelsen av kraftfulla utbildnings- och informationsåtgärder mot skolungdomar och andra viktiga grupper.

Vi har också i vårt program för ett säkrare samhälle sagt att det är rimligt att sträva mot en noll-vision när det gäller omkomna i bränder. Ett viktigt led i det arbetet är att fördjupa den nuvarande statistiken. Vi kommer därför att under 1999 utreda samtliga dödsbränder för att på så sätt få fram bättre underlag för våra insatser för att förebygga bränder.

Debatten om säkerheten i samhället koncentreras ofta på särskilda, ibland spektakulära, förhållanden. Detta kan dra uppmärksamheten från arbetet med att bekämpa de olyckor som dagligen skördar liv och orsakar svåra lidanden för många människor.

Det är därför viktigt för Räddningsverket att regeringen ställt sig bakom våra förslag till handlingsprogram och gett oss i uppdrag att i samarbete med berörda myndigheter och organisationer genomföra de föreslagna åtgärderna.

Regeringen har också i skrivningar till riksdagen slagit fast att det är de som ansvarar för vardagsolyckorna som också ska ha ansvaret när vi drabbas av svåra och oförutsedda händelser.

Dessa ställningstaganden visar att vi i Räddningsverket har regeringens och de folkvaldas stöd när vi nu på randen till 2000-talet vill sätta vardagsolyckorna i centrum för diskussionen om ett bättre skydd mot olyckor i samhället.

Årsredovisningen för 1998 följer regeringens regleringsbrev (Fo97/2666/ESU) samt de anvisningar som ges i *Förordning om myndigheters årsredovisning m m (1996:882)*. Årsredovisningen ger därför inte en heltäckande bild av Räddningsverkets arbete. Det är ändå vår förhoppning att den ska ge en god inblick i den breda verksamhet vi i samverkan med olika aktörer bedriver för att förbättra samhällets skydd mot olyckor.

Lennart Myhlback
Generaldirektör

Samhällets räddningstjänst

I nom området bedrivs verksamhet med det övergripande målet att tillse att samhällets räddningstjänst garanterar allmänheten en rimlig säkerhetsnivå i förhållande till den lokala riskbilden. Utbildningsverksamhet, utveckling av metoder, teknik och utrustning är viktiga inslag liksom tillsyn, uppföljning och utvärdering. Räddningsverket och kommunerna verkar också gemensamt för att minska antalet olyckor samt att skador i samband med olyckor begränsas så långt som möjligt.

Verksamheten bedrivs i följande indelning:

- olycks- och skadeförebyggande verksamhet
- räddningstjänstens planering och organisation
- räddningstjänstens ledning, samordning och operativa verksamhet
- räddningstjänstens kompetens och personalförsörjning
- räddningstjänstens metoder, teknik och utrustning
- statens tillsyn, uppföljning och utvärdering av räddningstjänsten

Sammanställning av kostnad och intäkt för verksamhetsgrenen (miljoner kronor)

	1998	1997
Intäkt	-56,3	-44,4
Kostnad	741,9	726,5
Summa för grenen	685,6	682,1

Olycks- och skadeförebyggande verksamhet m.m

Mål

Räddningsverket skall utveckla och stärka den olycks- och skadeförebyggande verksamheten och de skadebegränsande åtgärderna. Detta skall ske i samarbete med berörda myndigheter och organisationer med ambitionen att fortlöpande minska riskerna för bränder och andra olyckor så att antalet döda och svårt skadade samt att allvarliga skador på oersättlig miljö och egendom minskar i förhållande till tidigare budgetår.

(UR REGLERINGSBREV)

Återrapportering

Räddningsverket skall redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att stödja länsstyrelser och kommuner i detta arbete. Speciellt skall redovisas planering och organisation för riskhantering och utveckling av

mål. Räddningsverket skall redovisa sin bedömning av effekterna av dessa åtgärder.

Räddningsverket skall för landet som helhet redovisa den kommunala räddningstjänstens förmåga att lösa sina uppgifter med avseende på de nationella målen. Därvid skall Räddningsverket redovisa en bedömning av hur samordning och samverkan inom den kommunala räddningstjänsten utvecklats under de tre senaste budgetåren.

(UR REGLERINGSBREV)

Stöd till länsstyrelser och kommuner

Räddningsverket har genomfört två konferenser med länsstyrelserna. Fyra olika teman behandlades; regionala räddningstjänstövningar, tillsyn av kommunal räddningstjänst, länsstyrelsernas erfarenheter från tillsyn av kommunal räddningstjänst samt millenieskiftet.

Räddningsverket har även centralt stöttat kommunerna, bland annat i deras anpassningsarbete inför millenieskiftet. På verkets hemsida på Internet har kommunerna till exempel kunnat inhämta exempel

på checklistor, riskbedömning och besked från leverantörerna om räddningstjänstutrustning.

Planering och organisation för riskhantering

Ett förslag om en särskild expertgrupp som stöd för länsstyrelsernas arbete för riskhantering har utarbetats. Grundtanken är att länsstyrelserna ska ges möjlighet att avropa hjälp från en grupp med experter från de olika centrala myndigheter som har kunskap om riskhantering i samhällsplaneringen.

Studier har genomförts rörande olika förvaltningsövergripande organisationsmodeller för riskhantering på kommunal nivå samt beträffande behovet av lokalt baserade mål för riskarbetet.

Räddningsverket har i rapporten *Riskanalyser i den fysiska planeringens miljökonsekvensbeskrivningar* gjort en lägesbeskrivning och lämnat förslag på olika kunskaphöjande åtgärder. Den tredje skrften i serien *Riskhantering i ett samhällsperspektiv* har publicerats.

Utveckling av mål

En preliminär modell för mål och resultatstyrning har utarbetats i samarbete med Svenska kommunförbundet. Modellen ska testas på en eller flera provkommuner.

För att understödja de analyser som krävs för mål- och resultatstyrningen har utvecklingsarbetet fortsatt när det gäller verktyg för effekt- och verksamhetsanalyser och bedömningar av räddningstjänstens effektivitet och produktivitet. En beskrivning av det hittills genomförda arbetet inom främst området kostnad-nyttan har utarbetats och tillsammans med övrigt pågående arbete inom området mål- och resultatstyrning diskuterats på en konferens med företrädare för verket, Svenska kommunförbundet och fackliga organisationer samt ett antal kommuners räddningschefer.

Bedömning

Räddningsverket anser att de åtgärder verket vidtagit för att stödja länsstyrelser och kommuner ännu inte har några tydligt påvisbara långsiktiga effekter. Detta då det handlar om att påverka attityder, såväl inom räddningstjänsten som inom samhället i övrigt. Verket bedömer dock att åtgärderna

kortsiktigt har bidragit till att upprätthålla kompetensen på länsstyrelserna. Vidare att kommunernas riskanalyser kvalitetsmässigt sätt har utvecklats. Mycket återstår dock att göra inom detta område.

Räddningsverket anser att det kommunala arbetet med riskhantering behöver ett fortsatt statligt stöd genom utbildning och seminarier samt genom att berörda sektorsansvariga myndigheter samordnar sin utveckling av metoder och hjälpmedel. Verket avser även att bedriva fortsatt forskning och utveckling för att bredda och fördjupa kunskaperna om målstyrning av den kommunala räddningstjänsten utifrån nationella mål.

Räddningstjänstens förmåga att lösa sina uppgifter

Räddningsverket har, i samverkan med länsstyrelserna, sammanställt en lägesredovisning över den kommunala räddningstjänsten. Datakvaliteten har höjts jämfört med föregående års rapport och uppgifter om enskilda räddningstjänstkommuner kan nu redovisas. Av lägesredovisningen framgår bland annat att den kommunala samverkan inom räddningstjänsten fortsätter att utvecklas. Något som exempelvis framgår av att antalet kommunalförbund i räddningstjänst stadigt utökas (se tabell).

Av rikets totalt 288 kommuner ingick vid årets slut 57 kommuner i 17 olika kommunalförbund. Det ger 248 räddningstjänstkommuner. Dessutom finns ett förbund (Attunda brandkår) organiserat för att tillhandahålla resurser för räddningstjänst till sina fyra medlemskommuner. De räknas dock inte som ett räddningstjänstförbund i traditionell mening eftersom berörda räddningsnämnder finns kvar i respektive kommun.

Utöver den samverkan som formaliserats i kommunalförbund finns många andra former för samverkan, till exempel har nästan alla räddningstjänstkommuner (230) någon form av avtal om *gränslös samverkan* som innebär att den första räddningssatsen utförs av den räddningsstyrka som snabbast kan nå skadeplatsen oavsett administrativa geografiska gränser.

Kommunal samverkan		
År	Antal Räddningstjänstförbund	Antal ingående kommuner
1996	9	27
1997	13	45
1998	17	57

Bedömning

För landet som helhet är det verkets bedömning att de kommunala räddningstjänsterna har en rimlig förmåga att lösa sina uppgifter med avseende på de nationella målen.

Verkets bedömning är att den kommunala räddningstjänsten är en sektor där samverkan mellan kommuner, med statliga räddningstjänster samt övriga berörda myndigheter och organisationer är nödvändig. Räddningsverket kommer tillsammans med länsstyrelserna att fortsätta uppmuntra kommunernas samverkansträvanden.

Övrig återrapportering

Handlingsprogram mot olyckor

I mars överlämnade verket till Forsvarsdepartementet en rapport med överväganden om inriktning för ett samlat handlingsprogram för ett säkrare samhälle. Syftet var att ge ett första underlag för en långsiktig planering för ökad säkerhet och skydd för liv, miljö och egendom i ett samhällsperspektiv. Av rapporten framgår att det årligen omkommer drygt 2 400 människor och att 130 000 söker vård på grund av olyckor. Rapporten fokuserar på behovet och möjligheterna att förebygga olyckor.

Normgivande arbete

Ett antal överklagade brandsyneförelägganden har behandlats på remiss från länsstyrelserna. Ärendena har rört bland annat krav på förebyggande brandskyddsåtgärder i en oljehamn och krav på tillikapande av trygg utrymning från en biograf.

I samverkan med Boverket har en kartläggning genomförts av brandrelaterade frågor och samverkan i samband med byggprocessen.

I samband med och efter brandkatastrofen i Göteborg i oktober, har resurser satsats på att möta det behov av information som uppkommit om regelverk, faktauppgifter om brand, säkerhetsåtgärder med mera. I början på december anordnade verket tillsammans med Svenska Brandförsvarsförbundet en konferens om erfarenheter av branden och diskussion om framtida utveckling av det förebyggande arbetet.

Brandutredningar

Under året har cirka 15 kommuner deltagit i det pågående brandutredningsprojektet.

Avsikten är att brandpersonal ska utreda bränder i byggnader inom sin kommun och dokumentera såväl brandorsak som brandförlopp. Under 1998 genomfördes 223 utredningar. Totalt har över 500 bränder dokumenterats på detta sätt. Alla utredningar analyseras i syfte att fånga upp eventuella frekvent återkommande orsaker och andra erfarenheter till stöd för det brandförebyggande arbetet. Rapporterna finns även tillgängliga via Räddningsverkets informationsbank, RIB.

Forskning och utveckling

Projektet *Scenariotänkande vid brandsyn i samlingslokaler* har slutförts. Resultaten ska utgöra ett stöd för att i samband med kontroll av brandskydd kunna göra uppskattningar av utrymningstider och brandförlopp.

En studie har genomförts angående sprinkling av bostäder. Sprinkling kan vara ett alternativ i boendeformer där risken för brand bedöms som stor, till exempel olika former av äldreboende.

Ett särskilt processinriktat projektarbete är under utveckling under perioden 1997–2002 och tar sikte på att förändra attityd- och beteendemönster i den förebyggande verksamheten inom den kommunala räddningstjänsten. Under 1998 har försöksverksamhet genomförts i Gävle och Ljusdal.

Ett arbete har genomförts under 1997/98 i samarbete med fem kommuner med målsättningen att minska andelen onödiga automatiska brandlarm och finna en varaktig modell samt ett rapporteringssystem att arbeta efter. Resultatet redovisades vid ett seminarium i Karlstad i oktober.

Testkommunerna minskade i snitt andelen onödiga larm med fem procent.

Kostnad

Kostnaden för utvecklingen av den olycks- och skadeförebyggande verksamheten samt de skadebegränsande åtgärderna är 17,4 miljoner kronor.

Bedömning

Brandutredningar behövs som grund för ett effektivt arbete i förebyggande syfte. Verket bedömer att en fortsatt försöksverksamhet behöver bedrivas i syfte att utveckla kompetens och metoder samt system för att effektivt kunna ta tillvara utredningsresultaten. Målet är att brandutredningar ska bli en obligatorisk uppgift för räddningstjänsten.

Inom det brandförebyggande området finns ett behov av dels ökad samverkan inom kommunen, dels ökad tillsyn i byggprocessen liksom tydliggörande av ansvar för tillsyn och underhåll under hela byggnadens livstid.

Räddningsverkets program för den brandförebyggande verksamheten omfattar en vision om att antalet döda och svårt skadade ska gå mot noll. För att denna utmanande vision skall kunna förverkligas behövs inledningsvis ett omfattande forsknings- och utvecklingsarbete i syfte att belysa nya idéer, nya tekniker, nya beteenden och nya sätt att utnyttja befintliga resurser på bästa sätt.

Ledningsplatser och sambandssystem

Mål

Räddningsverket skall stödja kommunerna i arbetet med att utforma ändamålsenliga ledningsplatser och sambandssystem med avseende på de uppgifter och den organisation kommunerna har i fred, vid svåra påfrestningar och vid höjd beredskap.

(UR REGLERINGSBREV)

Åtterrapporering

Räddningsverket skall redovisa vidtagna och kvarvarande åtgärder.

(UR REGLERINGSBREV)

Sex räddningscentraler som täcker ledningsbehovet under höjd beredskap för totalt 17 kommuner har färdigställts. Fyra ledningsplatser för kommunal ledning har färdigställts. Det totala antalet räddningscentraler uppgick vid utgången av 1998 till 97 anläggningar. Dessa täcker ledningsbehovet för 139 kommuner.

Lednings- och sambandsutredningar har genomförts i 15 kommuner/ -kommunalförbund som grund för utbyggnad och modernisering av radio- och telekommunikationssystem för såväl kommunal räddningstjänst som kommunal ledning. Systemen ingår som en naturlig del i produktionen av räddningscentraler men genomförs också som särskilda åtgärder i befintliga anläggningar.

Verket har medverkat i utredningen om ett nytt gemensamt radiosystem och deltar även i försök med det digitala radiosystemet TETRA.

Medverkan har liksom tidigare år skett vid produktion av ledningsplatser för länsstyrelserna. Räddningsverket finansierar de radioinstallationer som behövs främst för kommunikation med kommunerna.

Kontroll av statligt ägda radiomaster har genomförts i Stockholms, Södermanlands, Örebro samt delar av Västra Götalands län. Samtidigt har kommunerna i respektive län haft möjlighet att via Räddningsverket beställa kontroll av räddningstjänstens master, en möjlighet som de flesta kommuner utnyttjat.

Slutleverans av bärbar radio B 96 har skett och totalt har 5 512 apparater levererats. Dessa används i den kommunala räddningstjänsten, i utbildningen på verkets skolor samt i skogsbrandflyget.

Kostnad

Verkets kostnader för utveckling och produktion av ledningsplatser och sambandssystem är 121,8 miljoner kronor. Motsvarande kostnad för 1997 var 133,6 miljoner kronor.

Av årets kostnader avser 88,8 miljoner kronor kostnader för produktion m m av ledningsplatser och 33,0 miljoner kronor sambandssystem.

Bedömning

Vad gäller kvarvarande åtgärder inom området bedömer Räddningsverket att det totala behovet av moderna räddningscentraler är cirka 200–210 anläggningar. Exakt hur många är svårt att ange beroende på de olika samverkansformerna kommunerna emellan.

Färdigställda räddningscentraler per verksamhetsår

År	Antal
1989/90	9
1990/91	4
1991/92	13
1992/93	22
1993/94	11
1994/95	8
1995/96	17
1997	6
1998	6

Fotnot: 1995/96 avser 18 månader.

För att säkerställa att den kommunala räddningstjänsten ska kunna ledas i så välfred som krig så behöver samtliga kommuner ha tillgång till en modern ledningscentral.

Samtliga kommuner har idag tillgång till fungerande sambandssystem. Teknikutveckling inkl framtagandet av nya standards gör dock att det relativt snart kommer dyka upp ett behov av att modernisera systemen.

Utbildning för kommunal räddningstjänst och kommunens krigsorganisation

Mål

Räddningsverket skall utbilda personal inom räddningstjänsten och sotningsväsendet så att minst den kompetens som föreskrivs i räddningstjänstförfattningarna upprätthålls. Under året skall utbildning ske av ca 1000 totalförsvarspiktiga för kommunernas räddningstjänst vid höjd beredskap. Vidare skall utbildning genomföras av 800 totalförsvarspiktiga till civila beredskapsstyrkor i enlighet med 1996 års totalförsvarsbeslut.

(UR REGLERINGSBREV)

Återrapportering

Räddningsverket skall redovisa antalet kommuner som erhållit utbildade totalförsvarspiktiga. Redovisning skall ske efter kategori av utbildning.

(UR REGLERINGSBREV)

I avvaktan på att uppgifter kan erhållas från Pliktverket kan Räddningsverket endast rapportera från vilka kommuner som beställningar av totalförsvarspiktiga för inskrivning till Pliktverket har skett.

Räddningsverkets redovisning av antalet kommuner som erhållit totalförsvarspiktiga framgår av tabell.

Övrig återrapportering

Utbildning för den kommunala räddningstjänsten

Yrkesutbildning och fortbildning av räddningstjänstens och sotningsverksamhetens personal bedrivs vid verkets fyra skolor. Totalt har 1 366 elever genomgått räddningstjänstutbildning varav 71 brandmän heltid och 712 brandmän deltid.

Fort- och vidareutbildning för i första hand räddningstjänstens personal har genomförts i stor omfattning. Totalt har 1 303 genomgått anslagsfinansierad utbildning och 5 411 genomgått avgiftsfinansierad utbildning.

Inom sotningsverksamheten har totalt 209 elever utbildats.

I krig behöver räddningstjänsten förstärkas. Under hösten 1997 beställdes utbildning för 864 räddningsmän, 48 ammunitionsröjare och 48 sanerare hos Pliktverket. Resultatet är att totalt 1 037 elever genomgått lång pliktutbildning, fördelat på 946 räddningsmän, 47 ammunitionsröjare och 44 sanerare.

Antal elever					
	93/94	94/95	1996	1997	1998
Räddningstjänst	1 398	1 225	1 289	1 153	1 366
Sotning	494	374	330	206	209
Övrig utbildning	1 948	3 023	5 050	6 845	6 923
Pliktutbildning exkl ber.man	4 082	3 077	731	942	1 037
Beredskapsman				408	777
Summa	7 922	7 699	7 400	9 554	10 312

Gemensamt för utbildningarna är att de inleds med en utbildningsperiod på någon av Räddningsverkets skolor och avslutas med en längre praktikperiod i kommunens räddningstjänst.

Totalt finns det cirka 3 200 färdigutbildade totalförsvarspiktiga för krigsplacering i kommunernas krigsräddningstjänster.

Antal kommuner som erhållit civilpliktiga

Kategori	Antal kommuner
Räddningsmän	87
Sanerare	19
Ammunitionsröjare	20
Beredskapsmän	
- social inriktning	36
- teknisk inriktning	31
- stabs- och informationsinriktning	25

Utbildning för kommunens övriga krigsorganisation

Utbildning för beredskapsmän med inriktning mot social, teknisk och stabs- och informationsverksamhet har genomförts vid verkets fyra skolor samt utbildningsplatsen i Almnäs.

Utbildningen genomförs under 12 veckor varav 2–3 veckor är arbetsplatsförlagd utbildning i kommun.

Under hösten 1997 beställdes 390 beredskapsmän med social inriktning, 330 med teknisk inriktning och 90 för stabs- och informationsverksamhet hos Pliktverket. Resultatet är att totalt 777 elever genomgått beredskapsmannautbildningen fördelat på 392 social, 292 teknik och 93 stabs- och informationsinriktning.

Totalt finns 1 185 färdigutbildade beredskapsmän för krigsplacering i kommunernas krigsorganisation.

Nyckeltal

Räddningsverkets kostnad för att utbilda en brandman är 82 504 kronor. För en skorstensfejare är utbildningskostnaden 26 316 kronor och för totalförsvarspliktig exklusive beredskapsmän i genomsnitt 138 573 kronor. Kostnaden för att utbilda en beredskapsman är 73 230 kronor. Den genomsnittliga kostnaden för att utbilda en elev vid verkets skolor är 34 407 kronor, vilket är 4 900 kronor högre än 1997. Ökningen av genomsnittskostnaden beror främst på den stora ökningen av totalförsvarspliktiga elever som medför kostnader i form av bland annat kostnadsersättningar. Genomsnittskostnaden per utbildningsdag är 1 529 kronor, vilket är lägre än 1997 då motsvarande kostnad var 1 540 kronor.

Kostnad och intäkt

Kostnaden för att genomföra utbildningsverksamheten uppgår till 367,9 miljoner kronor och intäkterna till 44,3 miljoner kronor. 1997 var kostnaderna 351,9 miljoner kronor och intäkterna 43,6 miljoner kronor.

Intäkterna avser i första hand de två resultatområdena Fortbildning av ledarpersonal respektive Konferens- och internatverksamhet.

Bedömning

Räddningsverkets bedömning är att kvaliteten på utbildningsverksamheten är god.

Verket har tillämpat kvalitetssystemet QV på samtliga kurser. Det högsta kvalitets-tal som en kurs kan få är 1000, där 500 poäng räknas som godkänt och godtagbart är 600 poäng. Riktvärdet är 700 poäng.

Av samtliga 140 rapporterade kurser har 119 över riktvärdet och 139 över godtagbart. En kurs ligger under den godtagbara nivån.

Kvalitetspoängen för beredskapsman har höjts markant under året jämfört med 1997. Samtliga kurser ligger runt riktvärdet.

Verket bedömer att yrkesutbildningen av personal inom den kommunala räddningstjänsten framgent behöver ökas för att svara mot de kommunala behoven. Detta då införandet av den nya pensionsåldern, 58 år, kommer att innebära ett ökat kommunalt behov av att kompetensutbilda nyanställda vid verkets skolor.

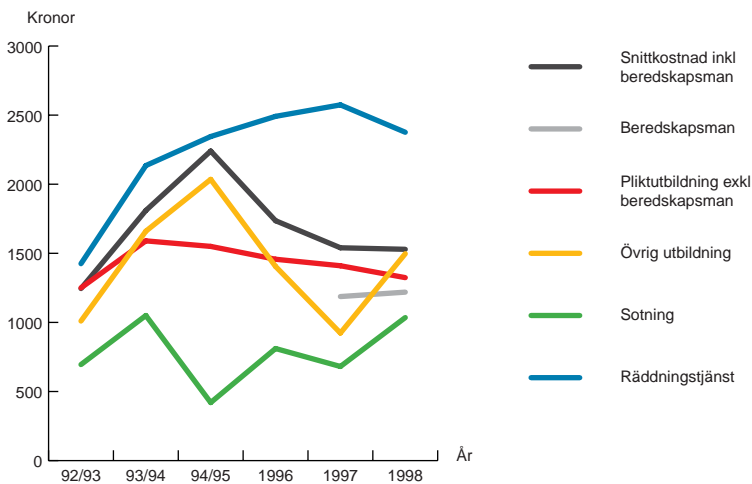
Räddningsverkets bedömning är vidare att kommunerna utöver pliktpersonal för ammunitionsröjning respektive för indike-

Kostnad per elev

	93/94	94/95	1996	1997	1998
Räddningstjänst	74 850	84 250	85 958	86 210	82 504
Sotning	15 900	8 500	16 667	22 816	26 316
Övrig utbildning	8 600	7 200	7 228	2 966	5 200
Pliktutbildning exkl ber. man	14 950	16 100	133 105	136 306	138 573
Beredskapsman				71 324	73 230
Snittkostnad inkl ber.man	24 000	27 365	33 797	29 506	34 407

Fotnot: Jämförelsesiffrorna 94/95 för sotning är osäkra beroende på fördelning av gemensamma kostnader.

Kostnad per utbildningsdag

ring och sanering i samband med insatser i miljöer med kemiska stridsmedel behöver egen specialutbildad personal för ändamålet. Detta för att säkerställa att kunskap finns tillgänglig inom räddningskåren i de fall oväntade händelser inträffar utan att höjd beredskap råder. Vidare för att den fast anställda personalen ska utgöra den kärna som ska svara för gruppernas ledning under höjd beredskap.

Konferens- och internatverksamheten säljer största delen av sina tjänster till utbildningsverksamheten inom verket. Av det skälet redovisas omslutningen inklusive intern försäljning.

Av redovisade intäkter är 62 miljoner kronor hänförliga till utbildningsverksamheten varav 15 miljoner kronor är externa intäkter från den kommunala räddningstjänsten.

Resultatområdet fort- bildning av personal etc

Avgifterna skall minst täcka verkets direkta kostnader för tjänsterna. I årsredovisningen skall anges den totala kostnaden för resultatområdet.

(UR REGLERINGSBREV)

Verksamheten finansieras med avgifter enligt följande (miljoner kronor):

Intäkter	11,4
Kostnader	12,0
Resultat	- 0,6
Ackumulerat resultat	- 1,5

Under året genomgick cirka 5 400 elever fort- och vidareutbildning fördelat på 259 kurstillfällen. Det totala antalet utbildningsdagar under året uppgick till cirka 13 650.

Resultatområdet konferens- och internatverksamhet etc

Intäkter i samband med utbildningsverksamheten skall särredovisas och bedrivs med full kostnadstäckning.

(UR REGLERINGSBREV)

Verksamheten finansieras med avgifter enligt följande (miljoner kronor):

Interna intäkter	42,0
Externa intäkter	27,3
Interna kostnader	43,0
Externa kostnader	24,4
Resultat	+1,9
Ackumulerat resultat	+1,4

Säkerheten vid verksamheter med särskilda risker

I nom området bedrivs verksamhet för att utveckla samhällets förmåga att hantera särskilda risker. Förvaltning av regelverken för transporter av farligt gods på väg och järnväg samt kemikaliehantering vid fasta anläggningar är centrala inslag. Teknik och metoder för att förebygga och hantera naturolyckor och oljeutsläpp till sjöss ingår också i området.

Verksamheten bedrivs i följande indelning:

- kemikaliehantering vid fasta anläggningar och transport av farligt gods
- kärntekniska anläggningar och radioaktiva ämnen
- verksamheter som kan ge utsläpp till sjöss
- naturolyckor
- riskhantering
- miljöolyckor
- Räddningsverkets informationsbank, RIB

Sammanställning av kostnad och intäkt för verksamhetsgrenen (miljoner kronor)		
	1998	1997
Intäkt	-18,6	-23,7
Kostnad	123,3	103,6
Summa för grenen	104,7	79,9

Kemikaliehantering

beslutsstöd mot olyckor som innebär särskilda risker (inklusive C-stridmedel).

Mål

(UR REGLERINGSBREV)

Räddningsverket skall utveckla kunskaperna om sanerings- och återställningsarbetet så att förebyggande åtgärder och räddningstjänstens insatsmetodik i samband med en olycka med farliga ämnen eller farligt gods kan planeras och väljas så att eventuella miljöeffekter begränsas.

(UR REGLERINGSBREV)

Återrapportering

Räddningsverket skall redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att uppnå ovanstående mål. Räddningsverket skall särskilt redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att samordna berörda myndigheters verksamhet inom området transport av farligt gods samt hur tillsynsverksamheten med avseende på resultatanalys och kvalitet utvecklas.

Räddningsverket skall redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att samordna utbildning, utrustning, planerings- och

En studie om sanerings och återställningsarbete har genomförts i samarbete med Socialstyrelsen och Naturvårdsverket. Slutrapport har lämnats till regeringen. I rapporten ges en sammanställning av det befintliga kunskapsunderlaget om miljöhänsyn vid kemikalieolyckor under olika skeden av sådana olyckor. Ansvarsförhållanden, samarbete, räddningsinsatser och sanering har särskilt studerats. Dessutom har en utvärdering genomförts inom oljeskadeområdet av Institutet för vatten- och luftvård. Studien pekar på en rad brister inom området. För att öka möjligheterna att begränsa miljöeffekter vid olyckor med farliga ämnen ges förslag om att förbättra utbildning och tillgång på relevant information. Åtgärdsförslagen angår olika aktörer, till exempel kommuner, myndigheter och transportörer. Andra förslag uppmanar till mer samverkan och samordning främst inom och mellan kommuner. Vidare bör insatsrapporteringen

efter olyckor med farliga ämnen omfatta även miljöeffekter av insatsen och saneringen. Någon form av jourverksamhet är också angelägen.

Räddningsverket avser att sprida kunskaperna till kommuner och berörda myndigheter.

Farligt gods

Samordning av berörda myndigheters verksamhet inom området transport av farligt gods har formellt genomförts vid tre delegationsmöten för farligt gods. Medverkan har skett i en utredning om information till räddningstjänsten, som genomförts av Luftfartsverket. Dessutom har förekommit kontinuerlig samordning med ett antal intressenter, till exempel med behöriga organ och intresseorganisationer. Ett samordningsråd har inrättats för samordning mellan Sjöfartsverket, Luftfartsverket och Räddningsverket. Ett första konstituerande sammanträde har hållits.

Det internationella samarbetet har varit omfattande på alla nivåer och nordiska möten har hållits inom områdena farligt gods och kemikaliehantering. Vidare har medverkan skett i FN- och OECD-arbete.

Samordningsarbetet inom SAMKEM-gruppen har pågått som tidigare. I gruppen medverkar myndigheter för att genom informationsutbyte samordna verksamheter inom kemikalieområdet. Sammanställningen om deltagande myndigheters ansvarsområden har reviderats. En rapport som anger inom vilka områden samordningen bör intensifieras har publicerats.

De internationella regelverken för transporter av farligt gods på väg och järnväg har reviderats. I samband med detta har verkets föreskrifter på farligt gods-området reviderats och givits ut som nya föreskrifter, vilka trädde ikraft den 1 januari 1999. Ändringsföreskrifter har givits ut avseende regler vid transport av så kallade frimängder. Som en följd av gasololyckan i Stockholm i februari har tilläggsbestämmelser om utrustning på tankbilar för gaser utgivits.

Ett antal projekt har bedrivits avseende säkerhetsrådgivare för farligt gods, detta för att ha underlag till reglering av området när lagstiftningen om säkerhetsrådgivare träder i kraft. Ett exempel är provutbildningen av säkerhetsrådgivare som startades 1997 och som nu avslutats och

utvärderats. Ett annat exempel behandlar krav på säkerhetsrådgivares kompetens. Deltagande har skett i EU-arbetet med direktivförslaget om att harmonisera examinationen av säkerhetsrådgivare.

Forskning om säkerhetshöjande åtgärder för transport av farligt gods på väg och järnväg har bedrivits. Bland annat har ett antal olyckor utvärderats. Ett särskilt forskningsprogram för järnvägssäkerhet vid transport av farligt gods har genomförts. Informationsöverföring inom området transport av farligt gods har studerats och myndigheternas önskemål har sammanställts. Samverkan med transportindustrin har skett.

Utbildning enligt samverkansavtalet med kemindustrin har genomförts.

Olika beslutsstöd har utvecklats för att kunna införas i Räddningsverkets informationsbank, RIB. Bland annat har modeller för kemikaliers spridning i luft och vatten utvecklats ytterligare.

Förarutbildning

Insatser har gjorts för att öka antalet lärare som har behörighet att utbilda förare som transporterar farligt gods. Totalt finns nu cirka 200 lärare inom landet varav det stora flertalet utöver grundkompetens även har behörighet att utbilda förare för transporter i tank och av explosivämnen. Lärarfortbildning har koncentrerats på de nya ADR-reglerna inför 1999. Dessutom har fortbildning genomförts i pedagogik och metodik samt om användningsmöjligheterna i Räddningsverkets informationsbank. Drygt 12 400 personer har genomgått antingen grundutbildning för att få intyg om att få transportera farligt gods eller repetitionsutbildning för att få behålla sådant intyg. Utbildning för transport av farligt gods inom skogs- och anläggningsarbete har genomförts för cirka 2 400 personer.

Tillsyn

I samarbete med SAMTILL, en grupp myndigheter med ansvar för tillsyn av farligt gods, har Räddningsverket initierat ett arbete med att öka säkerheten vid transport av farligt gods. Syftet med projektet är att finna metoder för att förbättra tillsynsverksamheten avseende resultatanalys och kvalitet. Särskilt viktiga områden att utveckla är tillsynsstatistiken samt analyser

Förarutbildning över tiden

År	Antal
1993/94	14 400
1994/95	16 800
1995/96	21 800
1997	11 500
1998	12 400

av var insatserna ska sättas in för att nå fram med information för en ökad säkerhet.

Arbetet har hittills resulterat i identifiering och bedömning av bristers allvarlighet samt en kartläggning av var i transportkedjan brister skapas och grundläggande orsaker till detta. Dessutom redovisas förslag på åtgärder inom transportbranschen och hos myndigheter vilka bör kunna öka säkerheten vid transport av farligt gods.

C-stridsmedel

Planerad anskaffning av materiel för insatser i områden belagda med kemiska stridsmedel under höjd beredskap har genomförts. Anskaffningen har koncentrerats till personlig skyddsutrustning (masker, dräkter), saneringsmedel och kem/C-varningsinstrument för den kommunala räddningstjänsten. Till ÖCB och övriga aktuella funktionsansvariga myndigheter har motsvarande materiel anskaffats.

Arbetet pågår med att producera så kallade gemensamma R/C-resurser som har till uppgift att understödja civila försvarsfunktioner vid främst reparationsarbete inom radiak-belagt område eller inom område belagt med kemiska stridsmedel. Utbildning av personal och anskaffning av materiel pågår.

Kemikaliehantering vid fasta anläggningar

I det nationella Seveso-arbetet deltar verket bland annat i en central samordningsgrupp för Seveso-frågor och i en expertkommitté för riskbedömningsfrågor.

Räddningsverket har under våren redovisat regeringsuppdraget avseende aktiviteter i fråga om kemikalieolyckor inför genomförandet av det nya Seveso-direktivet.

Verket har deltagit i EU-kommissionens kommitté för Sevesodirektivet och där behandlat och samordnat svenska synpunkter på förslag inom området. Deltagande i ett internationellt seminarium om Seveso-tillsyn har också skett. En rapport över tillämpningen av Seveso I-direktivet i Sverige under åren 1994-1996 har sammanställts och tillsänts EU-kommissionen. Räddningsverket har också bistått EU-kommissionen genom utarbetande av tolkningar i Seveso II-direktivet.

För att skapa en dialog mellan myndigheterna och öka kunskapen om Seveso-

direktiven har en gemensam utbildning för tillsynsmyndigheter genomförts tillsammans med Naturvårdsverket och Arbetarskyddsstyrelsen.

Arbetet med att sammanställa en för tillsynsmyndigheterna gemensam databas på Seveso-området pågår. I databasen ska information från tillsynen av Seveso-anläggningar göras tillgänglig.

Arbetet med att utarbeta riktlinjer för den framtida svenska rapporteringen av Seveso-olyckor till EU-kommissionens MARS-databas har påbörjats. Erfarenheter från de cirka 300 olyckorna i MARS-databasen görs successivt tillgängliga i RIB.

Ett projekt om riskkommunikation i enlighet med det nya Sevesodirektivet har startat. Projektet genomförs som fallstudier i två kommuner. Resultaten från projektet ska ligga till grund för utformningen av effektiva råd och goda exempel inom detta område.

Oljeskadeskydd

Under året har sju kommunala saneringar genomförts. Totalt har Räddningsverket betalat ut 7,5 miljoner kronor till kommunerna för saneringar och 0,9 miljoner kronor till Kustbevakningen för miljöräddningstjänst till sjöss.

Räddningsverkets och oljeskydds-förrådets personal har deltagit i oljeskyddsutbildningar och expertutbyte inom ramen för EU-samarbetet.

Samverkansgruppen för genomförande av det marina oljeskadeskyddet inför 2000-talet har genomfört två möten där bland annat betänkandet Att komma åt oljeutsläppen (SOU 1998:158) har diskuterats.

Oljeskyddsmateriel har anskaffats enligt en tidigare fastlagd plan.

För att åtgärda tidigare identifierade brister har verket arbetat med projekt enligt följande:

- Utvärdering och utveckling av ny oljeskyddsmateriel.
- Utveckling av dataprogram för oljedriftprognoser för Bohuskusten.
- Studier av oljeskador och effekter efter bekämpning och sanering.
- Studier av saneringsmetoder för oljeliknande kemikalier.

Miljö

För att ge förbättrat underlag för planering och beslut har projekt genomförts om miljökänslighetskartering, brand i plast och en modell om föroreningars spridning i mark.

I samverkan med Umeå universitet har en kurs om miljökonsekvenser vid olyckor genomförts. Seminarier har hållits om farligt avfall och om miljöfrågor inom räddningstjänsten.

Kostnad och intäkt

Kostnaden för verksamheten är 46,6 miljoner kronor. 1997 var kostnaden 42,7 miljoner kronor. Intäkterna är 3,8 miljoner kronor. 1997 var intäkterna 9,7 miljoner kronor.

Bedömning

Verkets bedömning är att Socialstyrelsen, Naturvårdsverket och Räddningsverket har god insikt om vilka kunskaper som är relevanta för att kunna ta miljöhänsyn vid olyckor med kemikalier. Brister är identifierade och förslag till åtgärder finns utarbetade. De informations- och utbildningsinsatser som kommer att genomföras under 1999 ökar möjligheterna att begränsa effekter på miljön vid olyckor med farliga ämnen.

Samordningsarbetet inom området farligt gods är omfattande och kommer att stärkas ytterligare mellan Sjöfartsverket, Luftfartsverket och Räddningsverket genom det samordningsråd som inrättats.

I arbetet med att utveckla tillsynsarbetet är det verkets bedömning att det finns ett behov av att arbetet fortsätter under nästkommande år med en redovisning av resultatet av genomfört arbete för tillsynsmyndigheterna och branschen. Det finns behov av att utveckla säkerhetsrelaterade mål, strategier och metoder för tillsynen av farligt gods. En handledning behöver utvecklas för tillsynspersonal. En översyn av tillsynsstatistiken och en förbättring av den är också nödvändig.

Beträffande samordning av utbildning inom området, anskaffning av utrustning och utveckling av planerings- och beslutsstöd är verkets bedömning att den mängd insatser som genomförts samtliga verkar till att höja säkerheten inom verksamheter som innebär särskilda risker.

Kärntekniska anläggningar och naturolyckor

Mål

Räddningsverket skall genomföra ett utvecklingsprogram för tillsyn av s k § 43-anläggningar samt tillse att en organisation för beredskap för radioaktivt nedfall under höjd beredskap med fredsorganisationen som grund ska finnas på alla myndighetsnivåer. Räddningsverket skall stödja länsstyrelser och kommuner i arbetet med att analysera risker för naturolyckor, utveckla metoder för räddningstjänst samt verka för att förebyggande åtgärder vidtas.

(UR REGLERINGSBREV)

Återrapportering

Räddningsverket skall redovisa arbetsläget med översiktliga riskzonkartor för översvämnings- och skredkänsliga områden i landet.

(UR REGLERINGSBREV)

Kartering av riskzonkartor

Översiktliga karteringar av stabilitetsförhållanden samt översvämningskänsliga områden har fortsatt.

Stabilitetsförhållandena har karterats i områden där ras- och skredrisken bedöms som störst. Översiktlig kartering av stabilitetsförhållanden har utförts i fem kommuner i Norrbottens län, fem kommuner i Stockholms län och tre i Västra Götalands län.

Metodikerna vid kartering har under åren successivt förbättrats vad gäller tillförlitligheten. Hittills har den översiktliga stabilitetskarteringen utförts i drygt 100 kommuner, men av dessa uppfyller knappt 40 den modernare standarden. För att de kommuner som karterats med äldre metoder ska uppnå samma standard behöver kompletteringar utföras. Verket har i samråd med Statens Geotekniska Institut, beslutat att uppdatera gamla karteringar parallellt med arbetet att undersöka kommuner som hittills varit helt okarterade.

Den översiktliga karteringen av översvämningskänsliga områden utförs av SMHI på uppdrag av Räddningsverket. Tio procent av landets älvar, cirka 1000 mil, ska karteras enligt en prioritering som utgår från områdets översvämningskänslighet

och har upprättats av SMHI och Räddningsverket med hjälp av de regionala samordningsgrupperna för älvarna. Under 1998 har Voxnan och Klarälven karterats. Lagan, Ljusnan och Arbogaån har påbörjats och beräknas avslutas under första kvartalet 1999.

Bedömning

Räddningsverket gör bedömningen att en översiktlig stabilitetskartering för samtliga kommuner kan göras inom en tioårsperiod med nuvarande resursinsatser. Med resursförstärkning kan denna tid kortas.

De översiktliga karteringarna av riskområden för översvämningar har omarbetats under 1998. Under 1999 kommer karteringen att utökas, för att sedan följa den tidsplan på fyra år som planerats. Det finns ett stort behov av dessa kartor för såväl förebyggande åtgärder som för att underlätta det operativa räddningstjänstarbetet vid inträffade översvämningar.

Övrig återrapportering

Tillsyn

Verket arbetar med ett utvecklingsprogram för tillsyn av anläggningar som avses i 43 § Räddningstjänstlagen bland annat genom att producera en handbok med metoder för tillsynsmyndigheternas arbete. Inledningsvis har metoder utvecklats för myndigheternas tillsyn av kemikaliehanterande anläggningar. Metoderna ska därefter anpassas till att även omfatta övriga anläggningar.

Kärntekniska anläggningar

Säkra och tillförlitliga varningssystem ska finnas runt kärnkraftverken.

Arbete med att förbättra RDS-varningssystemet pågår sedan två år tillbaka i nära samarbete med berörda myndigheter och organisationer. Översyn av instruktioner och införande av ett kvalitets- och rapporteringssystem för larmkedjan har avsevärt förbättrat säkerheten i varningssystemet. Utveckling av ny och mer användarvänlig RDS-mottagare pågår och fälttest av prototyp har ägt rum. Utvärderingen av fälttestet har legat till grund för en revidering av kravspecifikationen för RDS-mottagaren.

En analys av de inre beredskapszonerna är slutförd. Underlag finns för att bedöma var inom de inre beredskapszonerna som utbyggnad av utomhusvarningen kan ersätta RDS-varningen. Styrsystem till befintlig utomhusvarning är upphandlad.

Organisationen för beredskap för radioaktivt nedfall under höjd beredskap med fredsorganisationen som grund har förbättrats genom inköp av 1200 nya mätinstrument och utbildning av 750 personer i handhavande av instrumenten.

Utbildning har planerats och genomförts för samtliga länsstyrelser. En kurs för presumtiva räddningsledare har genomförts. I län med kärnkraftverk har utbildning getts på en utvecklad simuleringsutrustning för strålningsmätning under övningar. Totalövningar i Uppsala län har genomförts och utvärderats.

Naturolyckor

Av det totala statsbidraget om 25 miljoner kronor för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor har 24,3 miljoner kronor beviljats till 12 kommuner för skredförebyggande åtgärder, och 0,7 miljoner kronor till tre kommuner för förebyggande åtgärder mot översvämningar.

Regionala samordningsgrupper har under 1998 bildats för följande älvar: Ume/Vindelälven, Indalsälven, Torneälven, Kalixälven, Piteälven, Luleälven, Dalälven, Klarälven, Viskan, Ätran, Nissan och Lagan. Sedan 1997 finns redan samordningsgrupper för Ångermanälven, Ljungan/Gimån, Ljusnan/Voxnan. Älvgruppernas primära syfte är att genom samordning av myndigheter och organisationer utefter vattendraget, samt kunskaps- och kompetensuppbyggnad, skapa bättre lokala och regionala förutsättningar för att hantera situationer med höga flöden. Räddningsverket har genomfört två temadagar för älvgrupperna.

Kostnad

Kostnaden för verksamheten är 38,4 miljoner kronor. 1997 var kostnaden 31,4 miljoner kronor.

Bedömning

Arbetet med utvecklingsprogrammet för § 43-anläggningar kommer att slutföras under 1999. Verkets bedömning är att den handbok som publiceras och de omarbetningar av allmänna råd som görs ska påverka kvalitén i tillsynsarbetet positivt.

Säkerheten i varningssystem som används runt kärnkraftverk har förbättrats. Underlag finns för att kunna bedöma var inom de inre beredskapszonerna som utbyggnad av utomhusvarningen kan ersätta RDS-varningen. Resultatet förväntas bli ett flexiblere system för varning av allmänheten. Förbättring av varningssystemen runt kärnkraftverken planeras att genomföras under åren 1999–2002.

Det är verkets bedömning att organisationen för beredskap för radioaktivt nedfall har förbättrats både genom utbildning och genom inköpet av nya mätinstrument.

Statsbidraget för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor spelar en viktig roll i verkets arbete med att påverka kommunerna så att åtgärderna vidtas. I och med att en ökad kunskap om stabilitetsförhållanden och översvämningskänslighet har spridits bland kommunerna, ökar också insikten om var och hur förebyggande åtgärder behöver utföras och därmed också behovet av att stödja de åtgärder som ansetts nödvändiga.

Kemikalieolyckor

Mål

Räddningsverket skall i enlighet med redovisad rapport inrätta sju regionala resursbaser mot kemikalieolyckor samt svara för att ansvarig personal utbildas.

(UR REGLERINGSBREV)

Återrapportering

Räddningsverket skall redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att uppnå ovanstående mål.

(UR REGLERINGSBREV)

I Räddningsverkets regionala resurser mot kemikalieolyckor ingår 14 koordinatörer och sju mobila miljöskyddsförråd.

Verket har sedan uppdraget gavs arbetat med att fastställa och förankra var de mobila miljöskyddsförråden och koordinatörerna ska finnas. Avtal med ett antal kommuner om beredskap för de mobila miljöskyddsförråden inklusive materielteknikerna samt tillhandahållandet av koordinatörer har tecknats.

Förråden är placerade så att insatstiden ska vara mindre än 2,5 timmar för större delen av landet. Materiel till förråden har beställts för en kostnad av cirka 10 miljoner kronor. Basmateriel är levererad. Resterande materiel levereras under 1999–2001. De mobila miljöskyddsförråden åtföljs av materieltekniker som kan hjälpa till vid olycksplatsen och visa materielens funktion.

Det finns 14 särskilt utbildade koordinatörer som ska arbeta med kemikalieolycksfrågor. Koordinatorerna blir mycket viktiga både vid insatser och i det skadeförebyggande arbetet. Naturligtvis ingår skydd av miljön som viktig del av utbildningen. Utbildningen av koordinatörerna omfattar fyra veckor, varav en genomförs under 1998.

De mobila miljöskyddsförråden kompletterar kommunernas grundberedskap med materiel som förstärker möjligheterna att indikera, samla upp kemikalier, att skydda personal och ger bättre möjligheter att överföra information.

Kostnad

Kostnaden för verksamheten är 5 miljoner kronor.

Bedömning

De mobila miljöskyddsförråden innebär en väsentlig höjning av beredskapen mot kemikalieolyckor. Internationellt sett uppnås en hög nivå på den materiella beredskapen. Kommunerna får dock klara de första timmarna med sin grundberedskap. Koordinatorernas arbete innebär en rejäl höjning av kunskap och beredskap. Beredskapen kommer att vara fullt utbyggd år 2001.

Resultatområdet förorintyg för farligt gods

*Räddningsverket skall mot full kostnads-
täckning administrera och tillhandahålla
förorintyg för transporter av farligt gods.*

(UR REGLERINGSBREV)

Verksamheten rörande förorintyg för farligt
gods finansieras med avgifter enligt föl-
jande (miljoner kronor):

Intäkt	3,8
Kostnad	2,3
Resultat	+1,5
Akkumulerat resultat	+2,5

Resultatet kommer att användas för
utvecklingsinsatser under kommande bud-
getår.

Den enskilda människans förmåga

I nom området bedrivs verksamhet som syftar till att ta tillvara och utveckla den enskilda människans förmåga och intresse men också hennes skyldigheter att själv kunna vidta åtgärder för att förebygga olyckor och begränsa skadorna av de som trots allt inträffar.

Verksamheten bedrivs i följande indelning:

- varning och information till allmänheten
- allmänhetens egna säkerhetsåtgärder
- hemskydd för allmänheten vid höjd beredskap

Sammanställning av kostnad och intäkt för verksamhetsgrenen (miljoner kronor)		
	1998	1997
Intäkt	-0,8	-
Kostnad	76,6	91,9
Summa för grenen	75,8	91,9

Varning och information

Mål

Räddningsverket skall analysera och följa upp kommunernas planering och information till allmänheten med utgångspunkt från att hela befolkningen kan varnas genom radio eller television. I områden med farlig verksamhet eller i riskområden med högsta eller hög prioritet enligt de regionala mål- och riskanalyserna skall varning utomhus kunna ske.

(UR REGLERINGSBREV)

Återrapportering

Räddningsverket skall redovisa i vilka områden brister kan förekomma och vilka åtgärder som måste vidtas.

(UR REGLERINGSBREV)

Under 1998 reviderades de tidigare träffade överenskommelserna om varnings- och informationssystemet Viktigt Meddelande till Allmänheten, VMA. Överenskommelserna trädde i kraft för Sveriges Radio, Sveriges Television och Radioutgivareföreningen samt de kommersiella radio-kanalernas paraplyorganisation. Den reviderade överenskommelsen med TV4 började gälla i januari 1999.

Av praktiska skäl har antalet nivåer på meddelandena minskat från tre till två. Servicemeddelande bedöms ingå i etermediernas skyldighet att sända meddelanden som är av vikt för allmänheten.

Systemet är ännu inte heltäckande eftersom överenskommelser inte träffats med de satellitsändande TV-kanalerna.

Dessa brister kommer att accentueras ytterligare om några år när digital-TV får genomslag och antalet TV-kanaler kraftigt utökas. Utvecklingen av Internet som informationskanal kan också komma att påverka VMA-systemet i dess nuvarande utformning.

Möjligheten till utomhusvarning bedöms tills vidare som god i riskområden med hög eller högsta prioritet.

Sammantaget visar dock driftläget för utomhusvarningssystemet på brister när det gäller möjligheterna att varna allmänheten. Detta eftersom bara cirka 80 procent av varningsaggregaten är i drift och resterande tagits ur drift men inte nedmonterats. Den främsta orsaken till detta är de höga driftskostnaderna i det gamla manöver-systemet.

Ett nytt manöversystem är utvecklat och upphandling genomförd för sex län; Södermanlands, Jönköpings, Gotlands, Skånes, Hallands och Norrbottens län. Huvuddelen av installationerna sker under våren 1999. En revidering av kravspecifika-

tionen har påbörjats och en ny upphandling omfattande resterande län påbörjas under 1999.

Det nya systemet för luftlägesinformation och flygvarning under höjd beredskap, LuLIS, är levererat till kommuner och länsstyrelser men har på grund av förse- nade leveranser av utrustning för kryptering och radiomottagning inte kunnat tas i drift. Detta beräknas kunna ske successivt med början under det första kvartalet 1999.

Kostnad

Kostnaden för arbetet med varning och information till allmänheten är 31,8 miljoner kronor. 1997 var kostnaden 35,8 miljoner kronor.

Bedömning

Verkets bedömning är att samhället totalt sett har en god förmåga att varna hela befolkningen genom radio och television.

Införandet av det nya manöversystemet förbättrar successivt möjligheterna att på ett rationellt sätt använda utomhus- varningen även i fredstid.

Allmänhetens egna säkerhetsåtgärder

Mål

Räddningsverket skall påbörja genomförandet av ett handlingsprogram för informations- och utbildningsinsatser i samverkan med berörda myndigheter och organisationer som syftar till att förbättra den enskilda människans förmåga att agera på rätt sätt vid olyckor, katastrofer och störningar i viktiga infrastruktursystem.

(UR REGLERINGSBREV)

Åtterrapporering

Räddningsverket skall redovisa arbetsläget vad avser olika insatser i enlighet med handlingsprogrammet.

(UR REGLERINGSBREV)

Ett externt nätverk med representanter för femton myndigheter och frivilligorganisationer har skapats med syftet att tillvarata erfarenheter och samordna utbildnings- och informationsinsatser.

Självskyddsutbildning

Utbildningen bedrivs i regi av dels Svenska Brandförsvarsförbundet, dels de båda frivilliga försvarsorganisationerna Svenska Röda Korset och Sveriges Civilförsvarsförbund.

Under 1998 har cirka 230 000 personer utbildats i självskydd, 79 000 i brandkunskap, 65 000 i första hjälpen och hjärt- och lungräddning samt cirka 86 000 i säkerhet och överlevnad.

Vattensäkerhetsutbildning

Svenska Livräddningssällskapet har genomfört 100 sim- och vattensäkerhetskurser för 6-åringar. Kurserna fördelades på åtta län. Sammanlagt utbildades 1 140 barn.

Kampanj mot hemolycksfall

Tre särskilda kampanjdagar, fredagen den 13:e februari, mars och november har genomförts. Februarikampanjen omfattade en central annonsering. I mars var temat hemsäkerhet riktad till allmänheten och i november var temat barns rätt till en trygg och säker miljö samt rätten till handlingsberedskap.

I mars deltog drygt 150 kommuner och i november cirka 220 kommuner med lokala arrangemang

Broschyren *Gör hemmet tryggare* utgör basmaterialet i kampanjen. Broschyren har producerats i samverkan mellan ett antal myndigheter, företag och frivilligorganisationer. Broschyren har spridits vid olika aktiviteter kopplade till kampanjen. Totalt har över en miljon exemplar distribuerats.

Under december månad gjordes en särskild satsning för barnen i form av en adventskalender. Kalendern distribuerades i tryckt form med säkerhetsbudskap i luckorna. Totalt distribuerades via de medverkande organisationerna 300 000 kalendrar. Kalender fanns också i interaktivt utförande på Internet med frågor om hemsäkerhet samt möjlighet för de deltagande att skicka in säkerhetstips till verket. Säkerhetsspelet *Tryggve* lanserades också på Internet.

Brandskyddskampanj i glesbygd

Under kampanjens sista år har aktiviteter genomförts i de fyra kommunerna Kiruna, Leksand, Pajala och Skellefteå. Totalt har därmed 46 kommuner medverkat i den treåriga glesbygdskampanjen.

Barn- och ungdomsverksamhet

Verket tillhandahåller utbildningsmaterial från förskola till gymnasium.

För att ytterligare öka kännedomen om de olika utbildningspaketen har annonsering skett i olika facktidningar. Verket har också i samarbete med Svenska Brandförsvarsförbundet och de kommunala räddningstjänsterna, medverkat vid några läromedelmässor. Efterfrågan på läromedel och annat informationsmaterial har varit mycket stor efter branden i Göteborg i oktober.

Exempelvis har 15 000 skoluppsättningar skickats ut till grundskolans årskurser 1–6. En tredjedel av dessa skickades ut under november–december. Verket har även distribuerat över 2 000 klassuppsättningar av skolmaterialet *Är du Beredd?* och omkring 7 700 exemplar av studieboken *För ett säkrare samhälle*.

Brandsäkerhet i familjedaghem

Det finns cirka 96 000 barn i familjedaghem hos nära 17 000 dagbarnvårdare i Sverige. Broschyren *Brandsäkerhet i familjedaghem* har under året reviderats och skickats ut till dagbarnvårdare i landet genom kommunernas försorg.

Alarm

Sommarlovsmorgon för barn sändes i Sveriges Television under åtta veckor. Varje vecka medverkade en kommunal räddningstjänst i ett direktsänt övningsscenario. En folder om säkerhet för barn distribuerades i 50 000 exemplar i anslutning till serien.

Forskning och utveckling

Forskningen kring barns förhållande till eld har slutförts och en lärobok i ämnet har producerats. Ett internt seminarium hölls i april för att sprida forskningsresultaten och diskutera hur kunskapen ska införlivas i verkets utbildningar.

En kartläggning av frivilligorganisationernas utbildningsverksamhet har utförts. Den visar bland annat att huvuddelen av de som genomgått någon självskyddskurs är nöjda med utbildningen och att de anser sig kunna rekommendera andra att gå en kurs. Fortbildningskurser av olika slag efterlyses.

Kostnad

Kostaden för arbete med allmänhetens egna säkerhetsåtgärder är 42 miljoner kronor, en ökning i förhållande till 1997 då kostnaderna var 32,9 miljoner kronor.

Bedömning

Räddningsverkets bedömning är att det handlingsprogram för informations- och utbildningsaktiviteter som tagits fram utgör en bra grund för verkets och övriga berörda myndigheters fortsatta arbete med att utveckla samordningen av sektormyndigheternas olika informations och utbildningsinsatser riktade mot enskilda människor.

Kommunernas hemskydd**Mål**

Räddningsverket skall i samråd med Överstyrelsen för civil beredskap och Styrelsen för Psykologiskt försvar utveckla mål och metoder för utformning av kommunernas hemskydd som bl a har till uppgift att förmedla information mellan kommunen och befolkningen under höjd beredskap.

(UR REGLERINGSBREV)

Åtterrapporering

Räddningsverket skall redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att uppnå ovanstående mål samt eventuella kvarvarande åtgärder.

(UR REGLERINGSBREV)

FOA slutrapporterade under årets inledning den enkätundersökning som genomfördes på uppdrag av ÖCB och Räddningsverket i samarbete med Svenska Kommunförbundet och Styrelsen för psykologiskt försvar. Syftet var att få fram ett underlag för hur långt kommunerna kommit i sitt arbete med att anpassa sitt hemskydd efter de lokala förutsättningarna.

Av undersökningen framkom bland annat att två tredjedelar av kommunerna har bildat eller planerar att bilda nya hemskyddsorganisationer. Övriga kommuner övertar den tidigare statliga organisationen utan ändringar.

Verket har drivit en försöksverksamhet i syfte att finna lämpliga metoder för dimensionering och uppbyggnad av personella förstärkningsresurser inklusive hemskyddet i kommunernas krigsorganisation. Österåker, Piteå och Sandvikens kommuner medverkade i försöket. Kommunerna har under året dimensionerat sitt hemskydd. Det visade sig att endast en av de tre kommunerna hade något behov av att nyrekrytera ombud.

Till följd av det bristande behovet av nya hemskyddsombud har inte planerad utvärdering av den nya ombudsutbildningen kunnat genomföras fullt ut. För att fullfölja utvärderingen av den nya utbildningen kommer kontakt att tas med ytterligare några kommuner som genomfört utbildning efter de nya planerna. Slutrapport lämnas första halvåret 1999.

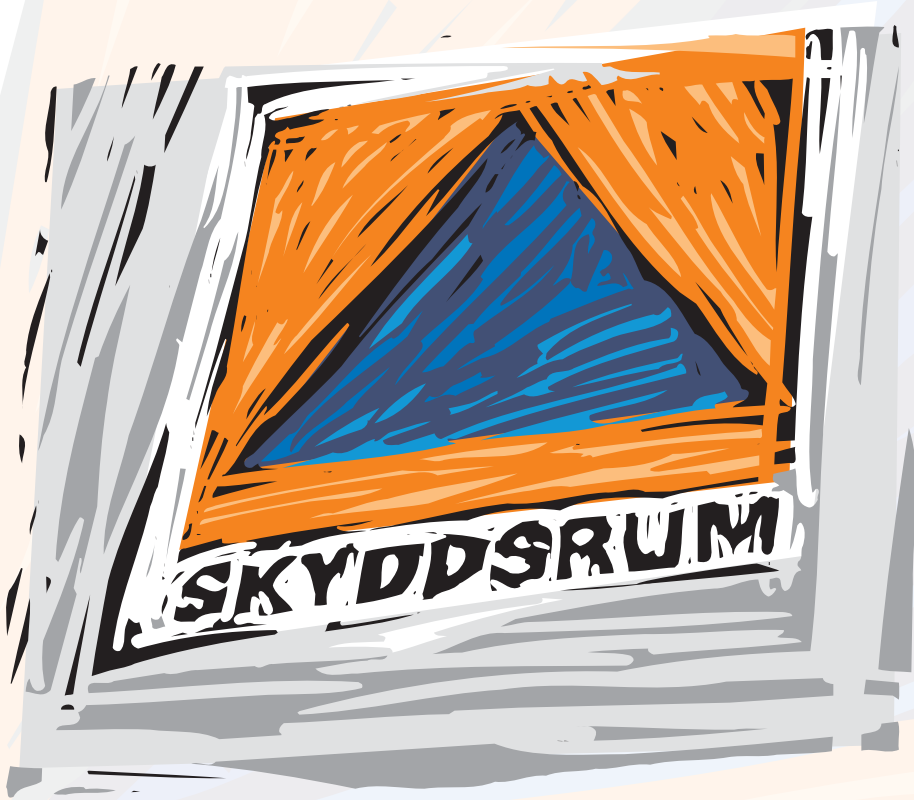
Kostnad

Kostnaden för verkets stöd till arbetet med kommunernas hemskydd är 0,6 miljoner kronor. För 1997 var motsvarande kostnad 21,0 miljoner kronor. Den drastiska sänkningen beror främst på att det stödbidrag som Räddningsverket tidigare svarade för (1997 var det 17,8 miljoner kronor) från och med 1998 utbetalas av ÖCB. I övrigt beror neddragningen på att självskyddsverksamheten har prioriterats.

Bedömning

Verket bedömer att resultatet av kommunernas översyn av hemskyddet får till följd att såväl behovet av pliktpersonal som frivilliga kommer att minska i omfattning. För de närmaste åren innebär det sannolikt en begränsad efterfrågan på nyutbildad hemskyddspersonal.

Befolkningskydd i krig

SKYDDSRUM

Inom området bedrivs verksamhet som syftar till att skydda befolkningen och civil egendom från krigets verkningar. Central verksamhet är administration och utveckling av skyddsrumproduktionen.

Verksamheten bedrivs i följande indelning:

- produktion av skyddsrum och skyddade utrymmen
- tillhandahållande av andningsskydd
- planering för produktion och utnyttjande av fysiskt skydd och andningsskydd samt för mörkläggning och utrymning

Sammanställning av kostnad och intäkt för verksamhetsgrenen (miljoner kronor)		
	1998	1997
Intäkt	-37,5	-
Kostnad	335,9	267,4
Summa för grenen	298,4	267,4

Skyddsrum och skyddade utrymmen

Mål

Statens räddningsverk skall inrikta och planera produktionen av skyddsrum för boende eller verksamma i civil totalförsvarsviktig verksamhet inom särskilt riskutsatta områden i enlighet med de regionala mål- och riskanalyserna, så att intentionerna i 1996 års totalförsvarsbeslut uppfylls. Räddningsverket skall tillse att

- underhållsbesiktning och åtgärdande av fel och brister i befintliga skyddsrum fortsätter;
- inventering och registrering av lokaler som är lämpade som skyddade utrymmen fortsätter;
- arbetet med att införa en snävare avgränsning av skyddsrumsområdena så att dessa närmare ansluter till de teoretiska riskområdena enligt de regionala mål- och riskanalyserna slutförs snarast.

(UR REGLERINGSBREV)

Åtterrapporering

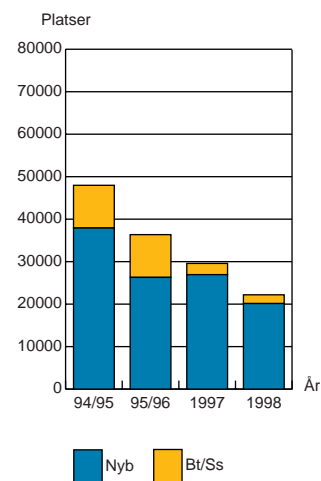
Räddningsverket skall redovisa en sammanställning av årets produktion och kostnader för skyddsrum samt antal nytillkomna skyddsrumplatser fördelat på kategorier. Vidare skall Räddningsverket redovisa sin bedömning av återstående behov av skyddsrumplatser och verifiera att arbetet med att införa en snävare avgränsning av skyddsrumsområdena enligt ovan har slutförts. I övrigt skall arbetsläget rapporteras.

(UR REGLERINGSBREV)

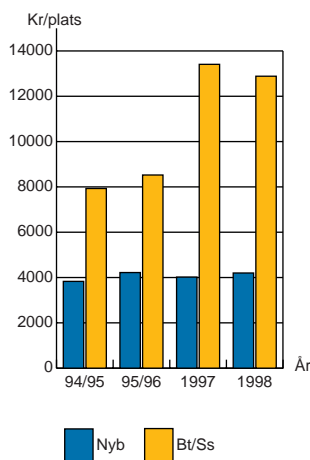
Under 1998 har färdigställts totalt 286 nya skyddsrum med 23 030 platser.

Av dessa har 265 skyddsrum med 20 140 platser tillkommit i samband med ny- och ombyggnad; 20 skyddsrum med 2 050 platser tillkommit i befintliga byggnader; samt ett nytt stort skyddsrum färdigställts – Apotekaren i Stockholm – med 840 platser. Underhållsbesiktning har utförts i omkring 5 500 skyddsrum till en kostnad av 22,9 miljoner kronor. Åtgärder mot fel och brister har genomförts i 4 600 skyddsrum till en kostnad av 60,7 miljoner kronor. Av de totala skyddsrumtillgångarna har vid årets slut ca 75 procent genomgått besiktningssprogrammet.

Totalt antal nya skyddsrumplatser vid ny- och ombyggnad samt bristtäckning inklusive stora skyddsrum per budgetår

Kostnad per skyddsrumspatser vid ny- och ombyggnad respektive bristtäckning inklusive stora skyddsrum

Kostnaden för skyddsrumproduktionen är cirka 250 miljoner kronor, fördelad på objektgrupper enligt nedan (miljoner kronor):

Skyddsrum vid ny- och ombyggnad	83,4
Ny- och underhållsbesiktning	23,3
Åtgärder efter besiktning	60,7
Bristtäckningsåtgärder	62,4
Stora skyddsrum	19,3
Planering skyddade utrymmen	0,5
Central administration	0,5
Summa	250,1

294 skyddsrum med cirka 21 400 platser har avvecklats. Därmed finns i hela landet omkring 68 200 skyddsrum med 7,39 miljoner platser.

Nya, reviderade regionala mål- och riskanalyser har fastställts under året. Underlag har förmedlats från länsstyrelserna till kommunerna som grund för att fastställa nya och snävare avgränsade skyddsrumsområden. Enligt länsstyrelsernas rapportering är det efter revideringen preliminärt endast 97 kommuner som har skyddsrumsområden. Av dessa är det 23 kommuner som har fastställt de nya skyddsrumsområdena medan övriga bedöms ha formellt fastställt dessa senast under juni 1999.

Arbetet med införande av det nya systemet för skyddade utrymmen har fortsatt med inventering och registrering av lokaler i Skövde, Forshaga och Karlstads kommuner. Fältbesiktningar av lokaler har skett i Upplands-Väsby, Motala, Åmåls, Säftele och Köpings kommuner. Den nya utgåva av Räddningsverkets skyddsrumregler, som gavs ut den 1 oktober 1998, omfattar även hanteringen av skyddade utrymmen, varför den formella grunden nu finns för att tillämpa systemet med skyddade utrymmen i samtliga kommuner.

Produktionsjämförelse mot föregående år framgår av tabellerna.

Kostnad

Den totala kostnaden är 256 miljoner kronor. Motsvarande kostnad för 1997 var 262 miljoner kronor.

Bedömning

Det finns för närvarande inte underlag för att göra beräkningar av skyddsrumskrav och brister. En mycket preliminär och grov bedömning av de totala platsbehoven av skyddsrumspatser i de nya, snävare avgränsade skyddsrumsområdena leder till storleksordningen 300 000 platser, varvid nuvarande brister i dessa områden kan uppskattas till ca 50 000 skyddsrumspatser.

Skyddsrum i ny- och ombyggnation

	1998	1997
Antal skyddsrum	265	346
Antal platser	20 140	26 900
Kostnad, kr/plats	4 200	4 020
Total kostnad, tkr	83 433	108 320

Skyddsrum i befintliga byggnader

	1998	1997
Antal skyddsrum	20	26
Antal platser	2 050	2 500
Kostnad, kr/plats	14 700	10 000
Total kostnad, tkr	62 451	50 813

Underhållsbesiktningar

	1998	1997
Antal besiktigade skyddsrum	5 500	5 100
Antal åtgärdade skyddsrum	4 600	3 800
Åtgärdskostnad, kr/plats	125	140
Total kostnad, tkr	60 708	58 051

*Internationell
verksamhet*

Inom området bedrivs verksamhet för att upprätthålla och utveckla verkets förmåga till internationella hjälpinsatser. Stöd till uppbyggnaden och utvecklingen av räddningstjänsten i Östeuropa och tjänsteexport ingår också.

Verksamheten bedrivs i följande indelning:

- verkets beredskap för internationella hjälpinsatser
- internationella hjälpinsatser för katastrof- och flyktinghjälp
- stöd till uppbyggnad av räddningstjänsten med mera i Östeuropa
- övriga internationella insatser

Sammanställning av kostnad och intäkt för verksamhetsgrenen (miljoner kronor)		
	1998	1997
Intäkt	-100,6	-200,9
Kostnad	142,5	223,7
Summa för grenen	41,9	22,8

Beredskap för internationella hjälpinsatser

Mål

Räddningsverket skall upprätthålla beredskap för att genomföra katastrof- och räddningsinsatser samt ha kapacitet för att på regeringens uppdrag kunna medverka med sina resurser i en inledande fas av återuppbyggnadsinsatser i katastrof-drabbade länder.

(UR REGLERINGSBREV)

Återrapportering

Räddningsverket skall redovisa omfattning och kostnad för upprätthållen beredskap samt genomförda insatser.

(UR REGLERINGSBREV)

Omfattning och kostnad för upprätthållen beredskap

Verket följer det program som redovisades till regeringen i februari 1998 och i utredningsuppdrag inför den säkerhetspolitiska kontrollstationen.

Med nuvarande beredskap finns möjlighet att genomföra en samtidig insats med en räddningsstyrka, och tre stödstyrkor. Möjligheten att genomföra samtidiga insatser varierar beroende på enskilda styrkors dimensionering.

Kostnaderna för att upprätthålla beredskapen för internationella insatser är 22,5 miljoner kronor, vilket kan jämföras med motsvarande kostnad för 1997 som var 12,7 miljoner kronor.

Genomförda insatser

Verket har genomfört elva katastrof- och återuppbyggnadsinsatser. Därutöver påbörjades under slutet av årets fyra olika insatser i Centralamerika. De katastrofinsatser som genomförts har liksom de två föregående åren var för sig varit av mindre omfattning. Specifik efterfrågan på expertkompetens och en högre grad av nyttjande av nationell arbetskraft i det drabbade landet samt frånvaron av extremt stora flyktingkatastrofer är några av orsakerna. Kontinuerligt har fem till sex insatser pågått samtidigt. Genomförda/påbörjade insatser är:

- I samband med pågående flyktingkatastrofer i Afrika genomfördes personal- och materielinsatser för FN-organen WFP och OCHA inom bland annat radio-kommunikationsområdet.
- Återuppbyggnad av broar och väg-reparationer har fortsatt i Angola med WFP och Sida som uppdragsgivare.
- I samband med de häftiga skogsbränderna i Indonesien ställdes skogsbrandmateriel till förfogande samt

- genomfördes utbildning i skogsbrandsläckning för indonesisk personal.
- Vid översvämningar i Lettland i samband med islossningen ställde verket materiel till den lettiska räddningstjänstens förfogande.
 - För fortsatt återuppbyggnad i Polen efter de omfattande översvämningarna under 1997 har verket på regeringens uppdrag påbörjat ett nytt bostadsprojekt i Polen.
 - Återuppbyggnadsarbetena i före detta Jugoslavien har fullföljts. Arbeten för EU-kommissionen och UNHCR har avslutats.
 - I samband med mycket stora översvämningar i Bangladesh utfördes vattenrening i huvudstaden Dhaka. Utrustningen överlämnades och verksamheten drivs nu av det lokala bolaget för vatten- och avloppsfrågor i Dhaka.
 - Efter orkanen Mitch härjningar i Centralamerika har verket efter framställan från UNDP och WFP påbörjat insatser med brobyggnationer, logistik och samband.

Intäkterna fördelas i huvudsak på följande uppdragsgivare (miljoner kronor):

EU	17,4
FN	20,0
Sida	52,6
Totalt	90,0

Övrig återrapportering

Utveckling av personell och materiell beredskap har genomförts. Som en följd av genomförd internrevision pågår åtgärder för att förbättra de administrativa rutinerna i hjälpverksamheten.

Beredskapen för räddningsinsatser vid stora naturolyckor har kompletterats med en styrka för insats vid hantering av kemiska vapen. Styrkan består av 15-20 personer för indikerings-, sanerings- och skyddsåtgärder i samband med hantering av kemiska vapen. Styrkan står till förfogande för FN-organet OPCW, Organization for the Prohibition of Chemical Weapons, och kan avresa inom 12 timmar efter larm.

Tio olika, flexibelt sammansatta, insatspaket har förberetts för olika FN-organs räkning. Paketet innefattar bland annat utrustning för att säkra vattenförsörjning, transporter, kommunikation samt uppbyggnad av fältkontor för arbete i ett katastrofområde.

Verkets utbildnings- och övnings-system har fortsatt att utvecklas. Inom ramen för detta har kurs för styrkechefer genomförts samt två stycken fem dygn långa övningar med sammanlagt 60 personer ur personalberedskapen för internationella insatser.

Efter framställan från UNHCR har verket också genomfört en tio dagar lång fältövning för UNHCR:s fältpersonal. Övningen genomfördes i anslutning till verkets förråd i Björred i närheten av Landvetters flygplats.

Swedrelief har nu till fullo inlemmats i verkets beredskap för återuppbyggnads- och utvecklingsinsatser.

Genom verkets samverkanskontor i Almnäs, samlokaliseras med SWEDINT, sker en fortlöpande nära samverkan med Försvarsmakten i frågor som rör internationella insatser.

Det trepartssamarbete mellan DFID i England, DEMA i Danmark och Räddningsverket i Sverige som påbörjades 1996 har utökats och i samarbetet deltar nu

Antal påbörjade internationella insatser 1993-1998

År	Antal insatser	Kostnad i miljoner kronor	Antal personer
1993	3	136,9	216
1994	5	74,3	182
1995	6	33,8	40
1996	12	71,5	36
1997	14	162,5	55
1998	15	109,1	36

Sedan 1988 har vi genomfört totalt 64 insatser

Verkets expertis har för att stödja FN-organ eller drabbade länder medverkat i samband med jordbävningen i Afghanistan, skogsbränder i Indonesien, översvämningar i Kina, översvämningar i Bangladesh samt vid orkanen Mitch i Centralamerika.

Hjälpinsatser för katastrof- och flyktinghjälp finansieras av respektive uppdragsgivare. Kostnaden är 104,9 miljoner kronor. Motsvarande siffra för 1997 var 189 miljoner kronor.

också DSB i Norge samt Finland genom Inrikesministeriet. Hittills har inom ramen för detta samarbete tre gemensamma internationella insatser genomförts. Under 1998 genomfördes också en samverkansövning inom ramen för detta samarbete. I övningen deltog förutom berörda länder FN-organen OCHA, WFP och UNICEF samt internationella Röda Korsfederationen.

Kostnad och intäkt

Den totala kostnaden för att upprätthålla en anslagsfinansierad beredskap för internationella hjälpinsatser samt för genomförandet av intäktsfinansierade insatser är 134,8 miljoner kronor. Den intäktsfinansierade delen av verksamheten har gått med en förlust på 15 miljoner kronor. Detta kommenteras närmare under resultatområdet internationella insatser

Bedömning

Verket bedömer att det finns goda möjligheter att ytterligare utveckla beredskapen för internationella hjälpinsatser. Verket har bland annat påbörjat ett arbete för att utveckla förmågan att med svensk personal även svara för genomförandet av insatser som omfattar humanitär minröjning. Som ett första steg i detta arbete har verket utarbetat en målsättning för utvecklingen av svensk humanitär minröjning perioden 1998–2001. Utvecklingsarbetet bedrivs i intim samverkan med Försvarsmakten bland annat genom den gemensamma resursbasen vid Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum, SWEDEC, i Eksjö där verket har placerat personal för samverkan och utveckling.

Säkerhetsfrämjande insatser i Central- och Östeuropa

Mål

Räddningsverket skall inom sitt verksamhetsområde på uppdrag medverka i programmet för säkerhetsfrämjande åtgärder i Central- och Östeuropa samt i motsvarande program inom miljöområdet.

(UR REGLERINGSBREV)

Återrapportering

Räddningsverket skall redovisa genomförda insatser i uppbyggnad av räddningstjänsten i vissa länder i Central- och Östeuropa samt i motsvarande program inom miljöområdet.

(UR REGLERINGSBREV)

Vissa kompletteringsåtgärder har utförts inom ramen för de fyraåriga samarbetsprogrammen som i huvudsak avslutades under 1997. Särskilt stöd har lämnats till den lettiska räddningstjänstens säkerhets- och kvalitetsprogram, bland annat bidrag till säkerhetshöjande utrustning och anordningar samt expertstöd till regelarbete och utbildning. Vid Räddningsverkets skola i Rėvinge genomfördes en försöksutbildning för lettiska räddningsledare som tog sikte på framtida samarbete.

Under hösten 1997 och våren 1998 har Räddningsverket haft en rad överläggningar med motsvarande organisationer i Estland, Lettland och Litauen, som gällt dels utvärdering av det hitintills genomförda samarbetet, dels inriktningen av det fortsatta samarbetet för utveckling av räddningstjänsten. Överläggningarna resulterade under hösten 1998 i avsiktsförklaringar för samarbetet under perioden 1999–2001 som omfattar följande huvudområden:

- Stöd till de baltiska staternas nationella utbildningssystem med tonvikt på högre räddningstjänstutbildning.
- Forskning och utveckling genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte inom metod-, teknik-, utbildnings- och organisationsutvecklingsområdena.
- Samverkan och bistånd vid allvarliga olyckor med stöd av bilaterala avtal.

Ett särskilt projekt för stöd till räddningstjänsten i Ignalina i Litauen har genomförts. Projektet omfattade dels utbildning av 46 litauiska räddningsbefäl vid Räddningsverkets skola i Skövde, dels leveranser av brandbekämpnings- och räddningsutrustning.

Den tredje etappen av samarbetet med Lettland om transporter av farligt gods har genomförts. Regelverk och utbildnings- och informationsmaterial har översatts. Grundutbildning om ADR har genomförts i Lettland. En utbildning i internationell rätt och EUs kontrolldirektiv med mera har genomförts för cirka 40 tjänstemän inom de

lettiska tillsyns- och kontrollorganisationerna. I och med denna etapp avslutas för Lettlands del detta projekt som påbörjades 1995. Motsvarande samarbete med Litauen påbörjades 1996. Överläggningar om det fortsatta samarbetet har inletts med Lettland.

Ett utbildningsprojekt för oljeskadeskydd i Klaipeda och Kaunas i Litauen har genomförts. Projektet kommer att kompletteras under 1999 med leverans av utrustning. Detta projekt motsvarar de projekt som tidigare har genomförts i de lettiska hamnstäderna Ventspils, Liepaja och Riga och de projekt som planeras i Estland under 1999.

Ett mindre brandskyddprojekt om information till skolbarn har genomförts i Litauen.

Ett seminarium har genomförts i Murmansk för att utveckla lokal riskanalys och beredskapsplanering främst med avseende på lagring och transporter av farliga ämnen. Seminariet motsvarar det som tidigare genomförts i Petrosavodsk med stöd av räddningstjänstavtalet mellan Ryssland (EMERCOM) och Sverige (Räddningsverket).

Kostnad och intäkt

Verkets säkerhetsfrämjande insatser i Central- och Östeuropa består av en anslagsfinansierad och en intäktsfinansierad del. Totalt är kostnaden för de säkerhetsfrämjande åtgärderna 5,4 miljoner kronor, av vilka 3,4 miljoner kronor finansierats via intäkter. 1997 var kostnaderna 6,5 miljoner kronor och intäkterna 5 miljoner kronor.

Bedömning

Räddningsverket bedömer att samarbetet sedan 1992/93 för utveckling av räddningstjänsten i de baltiska staterna, liksom specialprojekten om transporter av farligt gods och om oljeskadeskydd har lämnat väsentliga bidrag till det säkerhetsfrämjande samarbetet liksom till en miljömässigt hållbar utveckling. Verket räknar med att kommande samarbete med stöd av avsiktförklaringarna ska bidra till utveckling av staternas utbildningssystem samt av kompetens och beredskap för ingripande mot svåra olyckor. Särskild betydelse på kort sikt har de bilaterala avtalen om samverkan och bistånd vid allvarliga olyckor samt på längre sikt det svenska stödet till

den kvalificerade högre räddningstjänstutbildningen, som integreras i de baltiska staternas utbildningssystem. Förslag om detta har redovisats till regeringen vid årsskiftet.

Verket bedömer att samarbete med Ryssland kommer att ske i begränsad omfattning även under nästa år. Genomförande av APELL-seminarier i nordvästra Ryssland prioriteras tillsammans med studier om risker och resursbehov bekämpning av oljor och andra kemikalier i Kaliningradområdet.

Resultatområdet internationella hjälpinsatser

Internationell hjälpverksamhet regleras i enlighet med särskilt beslut av regeringen. Räddningsverket skall mot full kostnads- täckning på regeringens uppdrag genomföra katastrof-, räddnings- och återuppbyggnadsinsatser utomlands inom överenskomna kostnadsramar.

(UR REGLERINGSBREV)

Resultatområdet internationella hjälpinsatser omfattar katastrof- och flyktinghjälp samt stöd till Östeuropa (miljoner kronor).

Intäkt	93,4
Kostnad	108,4
Resultat	-15,0
Akkumulerat resultat	-21,0

Av årets förlust på 15 miljoner kronor hänförs sig 11,3 till kostnader för avveckling av verkets organisation i Bosnien och för kompletterande åtgärder i genomförda projekt i Bihac-området. 6,8 miljoner kronor hänförs sig till verkets ackumulerade overhead-kostnader för projekt med internationell finansiering där endast ersättning för direkta kostnader erhållits.

Av den fordran på 5,7 miljoner kronor som nedskrevs i förra bokslutet har 3,7 miljoner kronor erhållits.

Resultatområdet tjänsteexport

Räddningsverket får på affärsmässiga grunder erbjuda utländska organisationer tjänster inom räddningstjänstområdet. Verksamheten skall bedrivas med krav på lönsamhet.

(UR REGLERINGSBREV)

Verket har genomfört utbildning för organisationer i Thailand, Singapore, USA, Spanien, Polen samt Danmark.

Konsultativ verksamhet har bedrivits i Thailand, Singapore och Turkiet.

Verksamheten finansieras med avgifter enligt följande (miljoner kronor):

Intäkt	7,1
Kostnad	6,7
Resultat	+0,4
Ackumulerat resultat	+0,8

Förkortningar

APELL - Awareness and Preparedness for Emergencies at Local Level

OCHA - Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

DFID - Department For International Development

DEMA - Danish Emergency Management Agency

ECHO - European Community Humanitarian Office

EMERCOM - Ministry of Russian Federation for Civil Defence, Emergencies and Elimination of Consequences of Natural Disasters

PFF - Partnerskap För Fred

UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees

UNICEF - United Nations Childrens Fund

WFP - World Food Programme

SWEDINT - Swedish Armed Force International Command

SWEDEC - Swedish Demining and Engineering Centre

Återrapportering av uppdrag

De frivilliga försvarsorganisationernas utbildningsverksamhet

Avtalsslutande frivilliga försvarsorganisationer

Frivilliga Flygkåren

Frivilliga Flygkåren (FFK) har uppdraget att svara för länsstyrelsernas behov av flygresurser under höjd beredskap. Länsstyrelsernas krigsorganisationer behöver förstärkas med totalt 808 personer ingående i regionala flyggrupper omfattande 107 rotar. Till detta kommer länsflygchefer och samordnare inom civilområdena.

Under året har FFK genomfört följande utbildningsverksamhet:

Grundutbildning	50 elever
Repetitionsutbildning	801 elever
Instruktörsutbildning	150 elever
Kompletteringsutbildning	24 elever

Vid utgången av 1998 fanns det totalt 610 FFK-medlemmar som med sin länsstyrelse hade tecknat avtal om frivillig tjänstgöring under höjd beredskap. Samtliga dessa avtal slöts under 1998 med anledning av den översyn av FFKs verksamhet i krig som genomförts.

FFK har strävat efter att utöka rekryteringen av kvinnor. Under 1998 ökade antalet kvinnliga FFK-medlemmar från fem till 15.

Svenska Brukshundklubben

Svenska Brukshundklubben, SBK, genomför på verkets uppdrag grundutbildning och funktionskontroller av räddningshundar för kommunernas räddningstjänst under höjd beredskap.

80 hundar har grundutbildats och genomgått godkänt certifikatprov. Vidare har 205 funktionskontroller av certifierade räddningshundar genomförts.

90 medlemmar i SBK har genomgått verkets särskilda utbildning för räddningshundförare.

Vid utgången av 1998 fanns det enligt räddningshundregistret 230 fungerande räddningshundekipage (räddningshund med förare).

Från och med 1998 sker kommunernas rekrytering av räddningshundförare inte

längre med plikt utan med stöd av förordningen om frivillig försvarsverksamhet. Under 1998 har 74 SBK-medlemmar, varav 53 kvinnor, slutit avtal om frivillig tjänstgöring inom den kommunala räddningstjänsten under höjd beredskap. Många kommuner har valt att låta de räddningshundförare som före 1998 tillfördes organisationen via totalförsvarspikt tills vidare kvarstå som pliktpersonal.

Sveriges Civilförsvarsförbund

Sveriges Civilförsvarsförbund, SCF genomför på uppdrag av verket grund- och vidareutbildning av hemskyddspersonal. De lokala civilförsvarsföreningarna har utbildat 244 frivilliga hemskyddsombud.

Efter det att den nya lagen om civilt försvar trädde i kraft den 1 juli 1995 förändrades förutsättningarna för hemskyddsverksamheten. Kommunen blev bemanningsansvarig för hemskyddspersonalen. De senaste åren har många kommuner påbörjat organisationsförändringar som minskar behovet av utbildad hemskyddspersonal i fred.

Någon aktuell bild av hur många hemskyddsombud som behöver vara krigsplacerade i fred finns inte för närvarande. Verket har därför gett Civilförsvarsförbundet i uppdrag att tillsammans med Pliktverket utarbeta en fungerande registreringsrutin som innebär att Pliktverket registrerar alla undertecknade avtal med stöd av frivilligförordningen mellan enskilda SCF-medlemmar och kommunerna. Vidare att SCF genom sina lokala föreningar på olika sätt ska bistå kommunerna i deras avtalstecknande med enskilda föreningsmedlemmar.

Frivilliga försvarsorganisationer som medverkar i självskyddsutbildning

Självskyddsutbildning syftar till att stärka de enskilda människornas förmåga att hantera vardagens olyckor men också att förbättra förmågan att agera på rätt sätt vid större olyckor, katastrofer och störningar i viktiga infrastruktursystem. Räddningsverket använder sig bland annat av de två frivilliga försvarsorganisationerna Sveriges Civilförsvarsförbund, SCF, och Svenska Röda Korset, SRK, för genomförandet av olika självskyddskurser.

Under året har SCF genomfört 4 351 kurser avseende Säkerhet och överlevnad för

vuxna och barn. Totalt har cirka 86 400 personer, varav 45 300 skolelever, genomgått självskyddsutbildning via SCF.

Cirka 65 000 personer har genomgått självskyddsutbildning i SRKs regi (kurser i första hjälpen/hjärt- och lungräddning samt barnolycksfall). Därutöver har 125 lärare utbildats för att de i sin tur ska kunna svara för att utbilda skolelever i första hjälpen. Under året har dessa lärare genomfört tillämpningsövningar för cirka 1 800 skolelever.

Frivilliga försvarsorganisationers verksamhet i de baltiska länderna

I 1998 års regleringsbrev avdelades ett belopp om högst 500 000 kr att utbetalas under Räddningsverkets anslag. Detta för att stödja de frivilliga försvarsorganisationers samarbete med frivillig försvarsverksamhet i Baltikum.

Under året beslutade regeringen om att sammanlagt högst 442 000 kronor skulle utbetalas under 1998. 382 000 kronor till SCF och 60 000 kronor till Svenska Blå Stjärnan (SBS). SCF har:

- Levererat avställd brandutrustning. Ett samarbete med Frivilliga automobilkårens riksförbund och Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund.
- Fortsatt sin verksamhet i de tre kommunerna i Rakvere, Jöhvi och Kabala i Estland samt påbörjat kontaktskapande åtgärder i Lettland och Litauen.
- Introducerat ett säkerhetsprojekt i Estland. Detta i samarbete med Svenska Livräddningssällskapet, SLS.

SBS har under året haft ett ungdomsutbyte med Estland.

Verksamhet inom minröjningsområdet

Räddningsverket har redovisat ett förslag till treårsprogram för att inom ramen för återuppbyggnadsarbetet i katastrofdrabbade länder även ha kapacitet för att med svenska resurser genomföra civil humanitär minröjning. Genom inrättandet av Totalförsvaret ammunitions- och minröjningscentrum i Eksjö, SWEDEC, finns numera goda möjligheter för Räddningsverket att med stöd av SWEDEC utföra olika minröjningsuppdrag.

Verket har två personer placerade vid SWEDEC i Eksjö. Detta för att säkerställa ett gott och nära samarbete. Vidare har verket i olika omgångar skickat såväl egen personal som personal från SWEDEC till Angola för att på plats studera och utvärdera den minröjning som olika internationella organisationer utför. Under året har dessutom nio av verkets lärare i ammunitions- och minröjningstjänst genomgått vidareutbildning i Eksjö och blivit certifierade att kunna medverka i internationella ammunitions- och minröjningsinsatser.

För 1999 planerar verket att ytterligare utveckla kompetensen för civil humanitär minröjning. Detta bland annat genom att i samarbete med Försvarsmakten pröva ny teknisk utrustning för detektion och röjning av minor.

Miljöledningssystem

En miljöutredning har genomförts som identifierat betydande miljöaspekter inom verkets olika verksamheter. Drygt nittio procent av personalen har utbildats och informerats enligt den första handlingsplanen för miljöarbetet som upprättades. Satsningen har höjt personalens kompetens och ökat förutsättningarna för det fortsatta arbetet med ekologiskt hållbar utveckling inom verksamhetsområdet skydd mot olyckor.

Den första miljöpolicyen har reviderats med hänsyn till vunna erfarenheter från miljöutredningen och genomförd miljöutbildning. Verksövergripande miljömål har fastställts och enhetsvisa detaljmål formulerats.

De övergripande miljömålen inriktas mot miljöhänsyn i förvaltning, myndighetsutövning och anskaffning. Energiförbrukning och användning av fossila bränslen ska minskas. Vidare ska verkets förorening av luft, mark och vatten minskas.

Arbetet fortskrider enligt handlingsplanen som närmast omfattar upprättande av en manual för miljöledningssystemet enligt ISO 14001, revidering av miljöaspekterna i miljöutredningen, utveckling av miljönyckeltal för verksamheten och revidering av övergripande miljömål inför år 2000 samt en första intern miljörevision hösten 1999.

Redovisning av överlåtelse av övertalig materiel

Ansvaret för räddningstjänst under höjd beredskap överfördes 1995 från staten till kommunerna. Då kommunerna inte hade behov av all den civilförsvarsmateriel som Räddningsverket lagerhållit för det statliga civilförsvaret påbörjades viss utförsäljning.

För viss materiel gjordes emellertid bedömningen att kostnaden i samband med försäljning inte skulle stå i rimlig proportion till eventuella försäljningsintäkter samtidigt som materielen hade ett bruksvärde för vissa myndigheter och organisationer. Det var i huvudsak brand- och räddningsmateriel, beklädnads-, förplägnads-, förläggings- och underhållsmateriel.

Räddningsverket fick därför 1997 regeringens tillstånd att utan ersättning överlåta övertalig svårsåld civilförsvarsmateriel dels till svenska myndigheter och organisationer som hade behov av och användning av materielen, dels till länder där regeringen beslutat om stöd till uppbyggnad av räddningstjänsten.

Under 1998 har verket överlåtit materiel från beredskapslager till myndigheter som Försvarsmakten, Luftfartsverket, Polisen och Socialstyrelsen samt till kommunerna. Organisationer som erhållit materiel är ALU Bistånd, Unga Liv, Svenska Röda Korset, Erikshjälpen, frivilliga brandkårer, ungdomsbrandkårer, Sveriges Civilförsvarsförbund, Frivilliga Flygkåren samt Frivilliga Radioorganisationen. Det bokförda värdet på den överlåtna materielen uppgick till cirka 15,9 miljoner kronor. Därutöver har Indonesien erhållit viss brand- och räddningsmateriel.

Kvinnor i kommunal räddningstjänst

Räddningsverket har regeringens uppdrag att i samråd med berörda myndigheter och organisationer verka för att underlätta rekryteringen av kvinnor till kommunal räddningstjänst. Av uppdraget framgår att verket i årsredovisningen skall redovisa de åtgärder som vidtagits under året.

Forskning och studier

Två studier har genomförts, dels avseende människa- och miljöområdet vad gäller rökdykning, dels kartläggning inom metod- och teknikområdet vid framförallt vid rökdykarinsatser. Studierna har fortsatt med forskning kring rökdykning i syfte att fastställa variationer i belastning beroende på insatssituation. Resultaten ska ligga till grund för utformning av fysiologiska tester vid rekrytering av brandmän.

I syfte att förbättra teknik och metoder för effektivare räddningsinsatser har förstudien *Lättare arbete* genomförts. Förstudien omfattade intervjuer med kvinnliga deltidsbrandmän och fysiologiska mätningar på manliga och kvinnliga brandmän. Studien ska ligga till grund för kommande uppdrag om att utveckla materiel, metoder och teknik.

Informationsåtgärder

Verket har informerat räddningschefer med flera om regeringsuppdraget och arbetet med att rekrytera fler kvinnliga brandmän till räddningstjänsten. Förberedelser pågår för genomförandet av ett antal seminarier för politiker och räddningschefer under 1999.

Försök med introduktionsutbildning

I augusti genomfördes en introduktionsutbildning vid verkets skola i Rosersberg. 124 kvinnor hade sökt till utbildningen, 25 antogs. Utbildningen koncentrerades till de praktiska moment som ingår i arbetet som brandman. Kvinnorna fick bland annat pröva på att använda motorsåg och klippverktyg, gå upp till 20 meter på stegbil samt rökdyka utan värme.

Av utvärderingen framgick att många av de deltagande kvinnorna blivit mycket intresserade och avsåg att fortsätta träna för att klara av de fysiska tester som krävs för att kunna anställas som brandman.

Redan under utbildningen var det några som klarade det grundläggande fysiska testet.

Då så många kvinnor anmälde intresse för introduktionsutbildningen och resultaten från utbildningen var positiva kommer en liknande introduktionsutbildning att anordnas i augusti 1999.

Kvinnliga heltidsbrandmän

Under 1998 har en kvinnlig heltidsbrandman anställts i Norrköping. Därutöver har minst fem kvinnor haft kortare eller längre vikariat som heltidsbrandmän inom den kommunala räddningstjänsten.

Besparingskrav

Verket har inte ålagts några specifika besparingskrav. Åtgärder som syftar till att ge anställda och allmänhet en tydlig bild av verkets inriktning att använda anslagsmedel så effektivt som möjligt har varit en viktig utgångspunkt för verkets styrning och uppföljning av verksamheten. Verksledningen har arbetat för att ge en inriktning så att verksamheten genomförs med så hög effektivitet som möjligt.

Ytterligare utökning av verksamheten och därmed personalstyrkan vid den centrala förvaltningen har skett med bibehållen lokalyta. Under 1998 har förberedelser skett för ombyggnationer i syfte att använda tillgängligt utrymme ännu effektivare. I huvudsak gäller detta också verkets skolor.

Införandet av ett miljöledningssystem har medfört ökade kunskaper och insikter om ett effektivt resursutnyttjande till exempel vid pappersanvändning, förpackningshantering, lokalnyttjande och minskade resor.

I utbildningsverksamheten har de tidigare tillämpade utbildningsuppehållen under sommaren och vid julhelgerna minskats betydligt. Detta innebär en ökad rationalitet i utbildningen genom att fasta resurser såsom personal, lokaler och utrustning används under en större del av året och därmed mer effektivt.

En konsekvent och välutvecklad kvalitetsuppföljning inom utbildningsområdet har medfört ett effektivare resursutnyttjande.

Såväl vid den centrala förvaltningen som på skolorna har vid byte av tjänstebilar miljö- och kostnadsaspekten prioriterats. I några fall har fordonsparken minskats efter att behovsanalyser har gjorts.

Ett projekt har påbörjats med syfte att öka effektiviteten i nyttjandet av datorstöd på verket. Här återfinns åtgärder alltifrån datoriserade blanketterutiner till en ökad IT-kompetens hos enskilda anställda.

En medveten satsning på Internet och

Intranät för extern och intern informationsförsörjning och kommunikation väntas på sikt ge besparingar och höjd effektivitet. Genom verkets hemsida på Internet ökar också möjligheterna för allmänhetens insyn i verksamheten och direktkommunikation med myndigheten.

Civilpliktsrådet

Verket har lämnat Civilpliktsrådet administrativt verksamhetsstöd och förvaltat medel för rådets verksamhet. Regelbundna möten har genomförts i syfte att stämma av Civilpliktsrådets verksamhet. Kostnaden för verksamheten uppgår till 1 600 000 kronor.

Två möten med Samrådskommittén för medinflytande har genomförts. Vid dessa möten har utbildningsanordnarna för de civilpliktiga deltagit. Rådet har även gjort informationsbesök, organiserat val av förtroendemän, spridit information om medinflytande samt genomfört den årliga kongressen. Härutöver har Civilpliktsrådet deltagit i civilpliktsberedningen, det nationella nätverksmötet för civilplikt och de regionala nätverksträffarna med kommunerna och dess beredskapsplanerare.

Utifrån verkets ansvar för Civilpliktsrådet bedöms verksamheten ha fungerat väl.

Uppdrag angående säkerhetskrav i samhällsplaneringen

Regeringen gav 1997 Räddningsverket i uppdrag att i samråd med Överstyrelsen för civil beredskap och Boverket samt andra berörda myndigheter utveckla ett ramprogram för forskning och utveckling inom riskanalysområdet. Uppdraget är slutfört och avrapporterat.

Regeringen gav vid samma tillfälle Räddningsverket i uppdrag att inrätta en delegation med experter från berörda myndigheter. Denna expertgrupp skulle ha till uppgift att stödja länsstyrelserna vid bedömningar av sådana frågor om säkerhetskrav i samhällsplaneringen som fordrar mer omfattande och tvärspektoriella analyser.

Det förslag som Räddningsverket utarbetat bygger på att en resurslista med

kontaktpersoner ställs samman. Genomförda analyser pekar på att behovet av en formell grupp har minskat. Redovisningen av uppdraget till regeringen kommer att ske under våren 1999.

Generella nyckeltal

Återrapportering av generella nyckeltal

Räddningsverket ska, enligt bilaga 1 i regleringsbrevet, redovisa nedanstående nyckeltal. Nyckeltalen nedan anges, i enlighet med regleringsbrevet, från det år då kravet på det specifika nyckeltalet uppstod.

Avseende nyckeltalet timkostnadsutveckling för avgiftsfinansierade verksamheter så är inte detta nyckeltal tillämpligt för Räddningsverket då avgifterna inte debiteras i form av timkostnader. Underlag för att kunna redovisa nyckeltalet utbildningsdagar i förhållande till årsarbetare saknas i nuvarande redovisning.

Konsultkostnadsstruktur

	1998	1997
Summa kostnader för externa konsulter och tillfälligt inhyrd personal	115 %	59 %
Summa lönekostnader inkl fasta och rörliga tillägg		
Summa kostnader för externa konsulter och tillfälligt inhyrd personal	108 %	56 %
Summa totala personalkostnader hos myndigheten		

Lokalkostnader

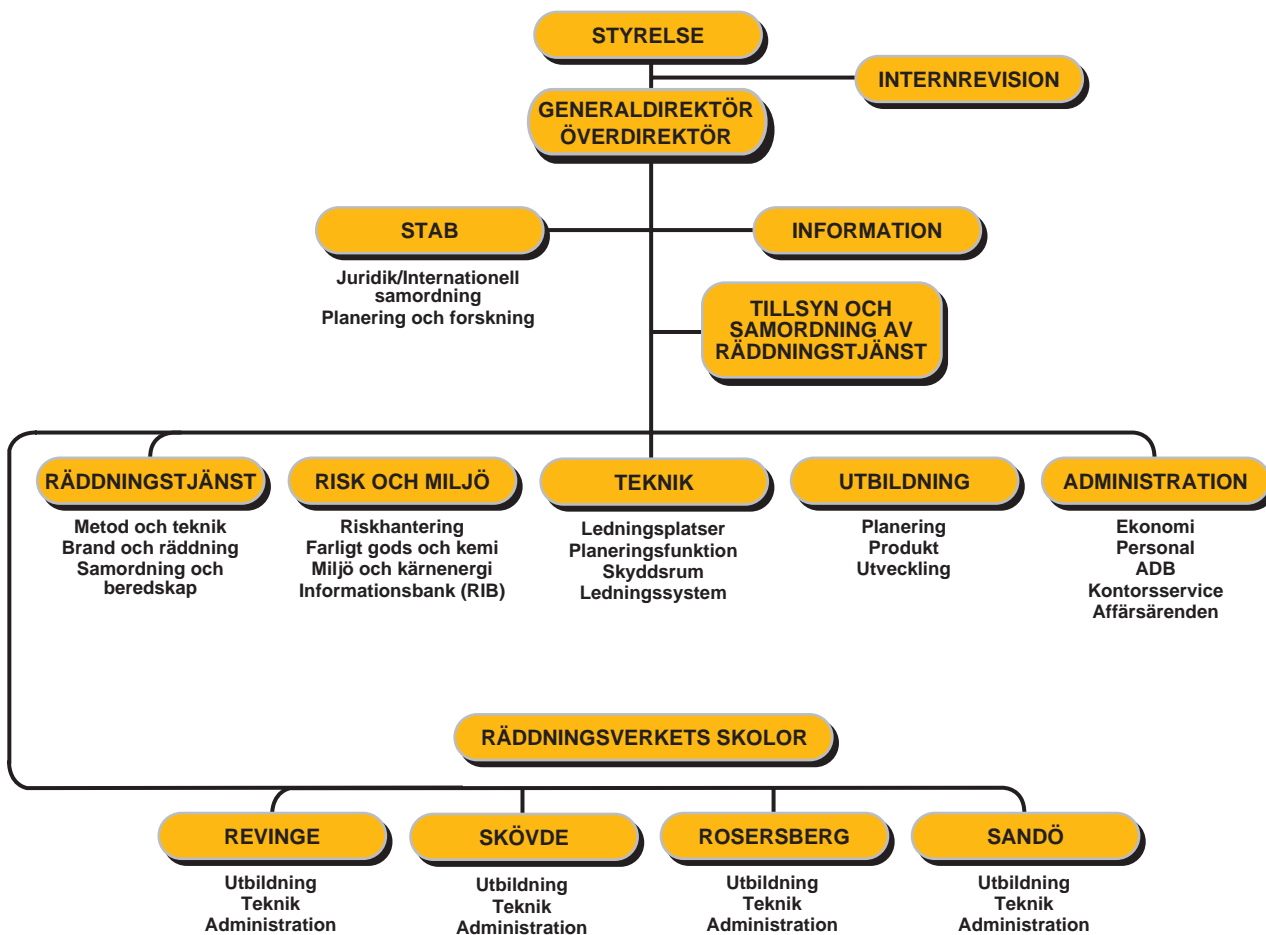
	1998	1997
Lokalkostnader	27 %	-
Personalkostnader		
Lokalkostnader (för BTA)	102 tkr	-
Årsarbetare		
Lokalarea (BTA)	113 m ²	-
Årsarbetare		

Personalutveckling

	1998	1997
Summa utbildningskostnader	8 tkr	13 tkr
Antal årsarbetare		

1997 års nyckeltal är omräknade efter 1998 års principer.

Organisation

Fotnot: Gäller från 99-01-01. Tillsyn och samordning av räddningstjänst låg fram till 98-12-31 under Räddningstjänst

Räddningsverket, 651 80 Karlstad

Telefon 054-10 40 00, telefax 054-10 28 89. Internet <http://www.srv.se>

Beställningsnummer: I99-068/99. Telefon 054-10 42 86, telefax 054-10 42 10

ISBN 91-7253-005-7